

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Δίκτυα Επικοινωνιών ΙΙ

Ενότητα 4: Δικτύωση Πολυμέσων

Διδάσκων: Λάζαρος Μεράκος

Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Δίκτυα Επικοινωνιών ΙΙ

Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών

Εθνικό & Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Θεματικές Ενότητες (ΘΕ) μαθήματος:

ΘΕ1: Εισαγωγή

(Κεφ. 1 του βιβλίου)

ΘΕ2: Συστήματα Αναμονής (M/M/1 και παραλλαγές, M/G/1, συστήματα με προτεραιότητες, δίκτυα ουρών)

ΘΕ3: Ασύρματα/Κινητά Δίκτυα (ασύρματα τοπικά δίκτυα, υποστήριξη κινητικότητας στο διαδίκτυο, κινητά δίκτυα 3ης γενιάς)

(Κεφ. 6 του βιβλίου)

ΘΕ4: Δικτύωση Πολυμέσων

(Κεφ. 7 του βιβλίου)

ΘΕ5: Ασφάλεια Δικτύων

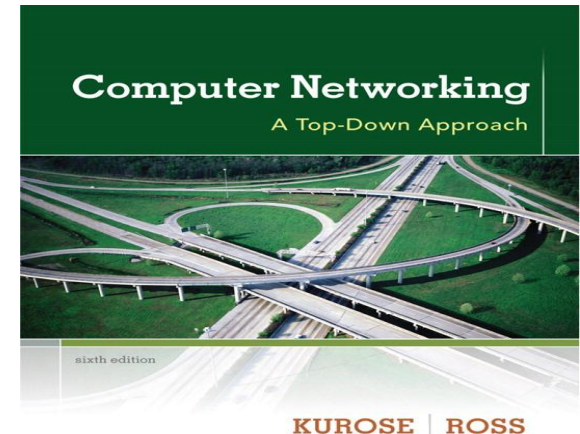
(Κεφ. 8 του βιβλίου)

Συνιστώμενο Βιβλίο:

Computer Networking: A Top-Down Approach, by Kurose & Ross, Addison-Wesley

Ελληνική Μετάφραση:

Εκδόσεις : Μ. Γκιούρδας

Οι περισσότερες από τις διαφάνειες αυτές αποτελούν προσαρμογή και απόδοση στα ελληνικά των διαφανειών που συνοδεύουν το βιβλίο *Computer Networking : A Top-Down Approach*, J.F Kurose and K.W. Ross, 6/E, Addison-Wesley.

All material copyright 1996-2012
J.F Kurose and K.W. Ross, All Rights Reserved

Προσαρμογή και επιμέλεια της απόδοσης των πρωτότυπων διαφανειών στα ελληνικά :
Λάζαρος Μεράκος

Δικτύωση Πολυμέσων: Διάρθρωση

- 7.1 Εφαρμογές δικτύωσης πολυμέσων
- 7.2 Ροή αποθηκευμένου βίντεο
- 7.3 Voice-over-IP
- 7.4 Πρωτόκολλα εφαρμογών συνομιλίας πραγματικού χρόνου
- 7.5 Υποστήριξη δικτύου για πολυμέσα

Δικτύωση Πολυμέσων: Διάρθρωση

7.1 Εφαρμογές δικτύωσης πολυμέσων

7.2 Ροή αποθηκευμένου βίντεο

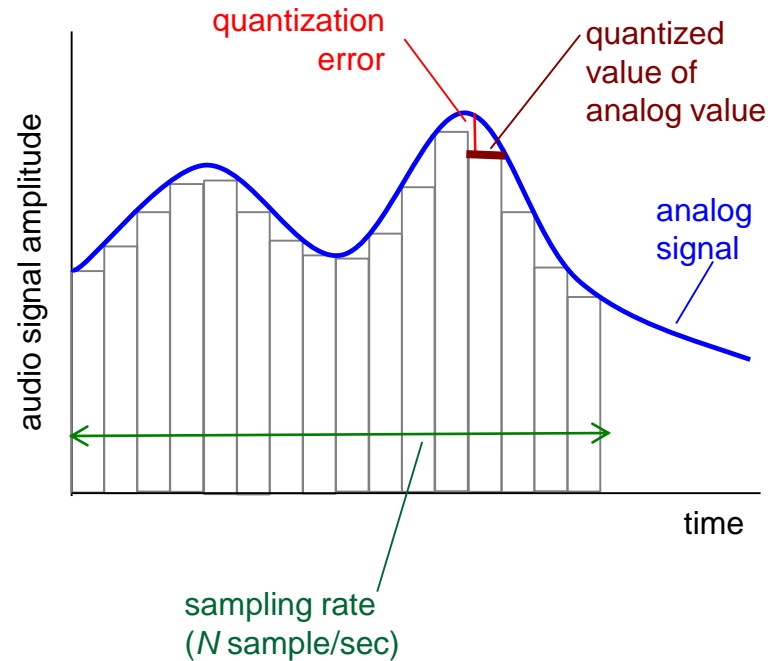
7.3 Voice-over-IP

7.4 Πρωτόκολλα εφαρμογών συνομιλίας πραγματικού χρόνου

7.5 Υποστήριξη δικτύου για πολυμέσα

Πολυμέσα: Ήχος

- Αναλογικό σήμα ήχου σε δειγματοληψία σταθερού ρυθμού
  - τηλέφωνο: 8.000 δείγματα/sec
  - CD μουσικής: 44.100 δείγματα/sec
- Κάθε δείγμα κβαντίζεται, στρογγυλοποιείται
  - π.χ., $2^8=256$ πιθανές κβαντισμένες τιμές
  - κάθε κβαντισμένη τιμή αναπαρίσταται από bits, π.χ., 8 bits για 256 τιμές

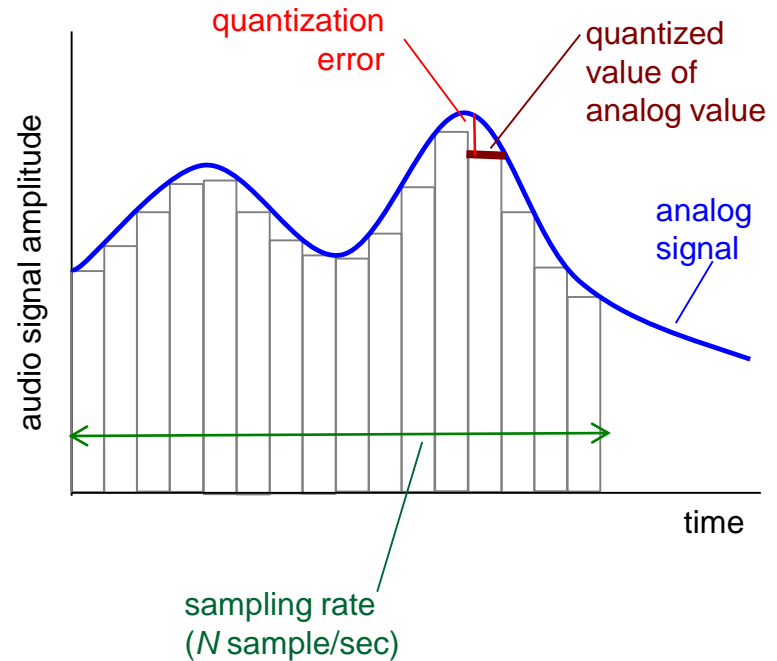

Πολυμέσα: Ήχος

- παράδειγμα: 8.000 δείγματα/sec, 256 κβαντισμένες τιμές: 64.000 bps
- ο δέκτης μετατρέπει τα bits σε αναλογικό σήμα:
  - μικρή μείωση ποιότητας

παραδείγματα ρυθμών

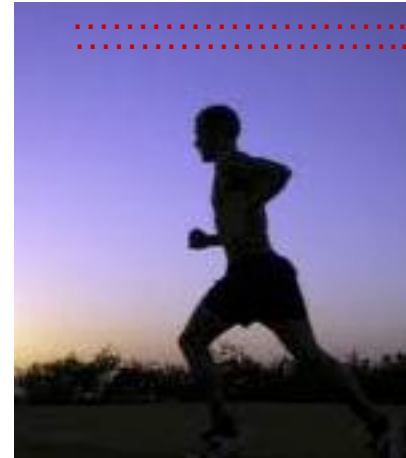
- CD: 1.411 Mbps
- MP3: 96, 128, 160 kbps
- Internet-τηλεφωνία: 5.3 kbps και πάνω

Πολυμέσα: Βίντεο

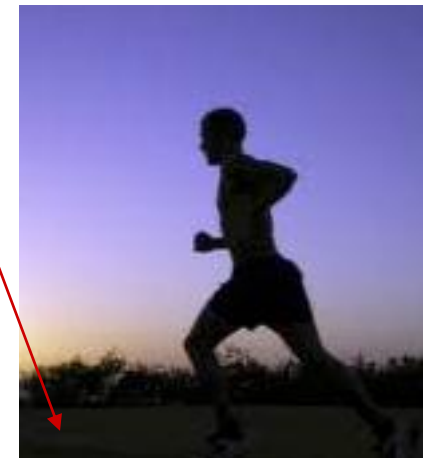
- video: ακολουθία εικόνων που εμφανίζονται με σταθερό ρυθμό
  - π.χ. 24 εικόνες/sec
- ψηφιακή εικόνα: πίνακας pixels
  - κάθε pixel αναπαρίσταται από bits
- κωδικοποίηση: χρησιμοποίησε πλεονασμό *εντός* και *μεταξύ* των εικόνων για να μειωθεί ο # bits που χρησιμοποιούνται για κωδικοποίηση της εικόνας
  - χωρικό (εντός της εικόνας)
  - χρονικό (από μια εικόνα στην άλλη)

παράδειγμα χωρικής κωδικοποίησης: αντί να στείλει N τιμές ίδιου χρώματος (όλα μωβ), στέλνει μόνο 2 τιμές: τιμή χρώματος (μωβ) και αριθμό επαναλαμβανόμενων τιμών (N)

πλαίσιο i

παράδειγμα χρονικής κωδικοποίησης: αντί να στείλει ολόκληρο το πλαίσιο στο $i+1$, στέλνει μόνο τις διαφορές από το πλαίσιο i

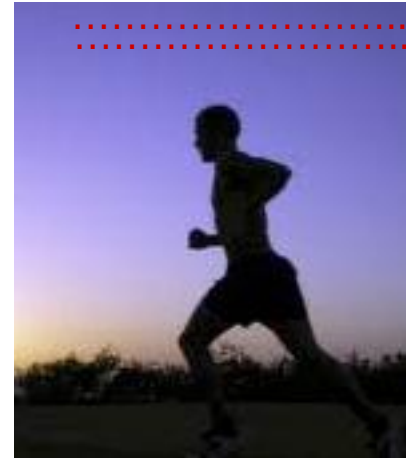

πλαίσιο $i+1$

Πολυμέσα: Βίντεο

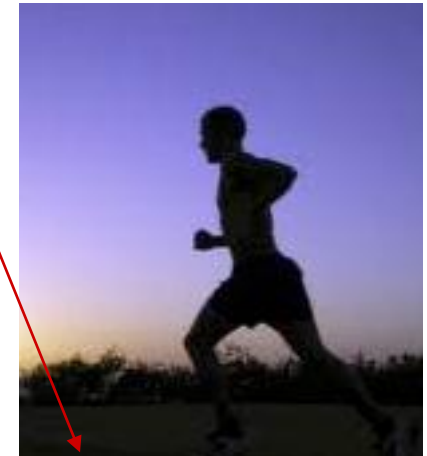
- ❖ ***CBR (constant bit rate):*** σταθερός ρυθμός κωδικοποίησης video
- ❖ ***VBR (variable bit rate):*** ο ρυθμός κωδικοποίησης video αλλάζει καθώς αλλάζει το ποσό χωρικής, χρονικής κωδικοποίησης
- ❖ ***παραδείγματα:***
  - MPEG 1 (CD-ROM) 1.5 Mbps
  - MPEG2 (DVD) 3-6 Mbps
  - MPEG4 (συχνά χρησιμοποιείται στο Internet, < 1 Mbps)

παράδειγμα χωρικής κωδικοποίησης: αντί να στείλει N τιμές ίδιου χρώματος (όλα μωβ), στέλνει μόνο 2 τιμές: τιμή χρώματος (μωβ) και αριθμό επαναλαμβανόμενων τιμών (N)

πλαίσιο i

παράδειγμα χρονικής κωδικοποίησης: αντί να στείλει ολόκληρο το πλαίσιο στο $i+1$, στέλνει μόνο τις διαφορές από το πλαίσιο i

πλαίσιο $i+1$

Δικτύωση πολυμέσων: 3 τύποι εφαρμογών

□ ροή αποθηκευμένου ήχου, video

- ροή: μπορεί να ξεκινήσει το playout πριν κατεβάσει ολόκληρο το αρχείο
- αποθηκευμένο (στο server): μπορεί να μεταδώσει ταχύτερα από ότι θα αναπαράγεται ο ήχος/video (υπονοεί αποθήκευση/ενταμίευση στον πελάτη)
- π.χ. YouTube, Netflix, Hulu

□ συνδιάλεξη φωνής/video over IP

- διαδραστική φύση συνομιλίας ανθρώπου με άνθρωπο, περιορίζει την ανοχή στις καθυστερήσεις

□ ζωντανή ροή ήχου, video

- π.χ., ζωντανό αθλητικό γεγονός (ποδόσφαιρο)

Δικτύωση Πολυμέσων: Διάρθρωση

7.1 Εφαρμογές δικτύωσης πολυμέσων

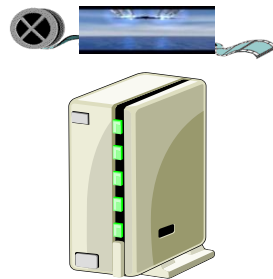
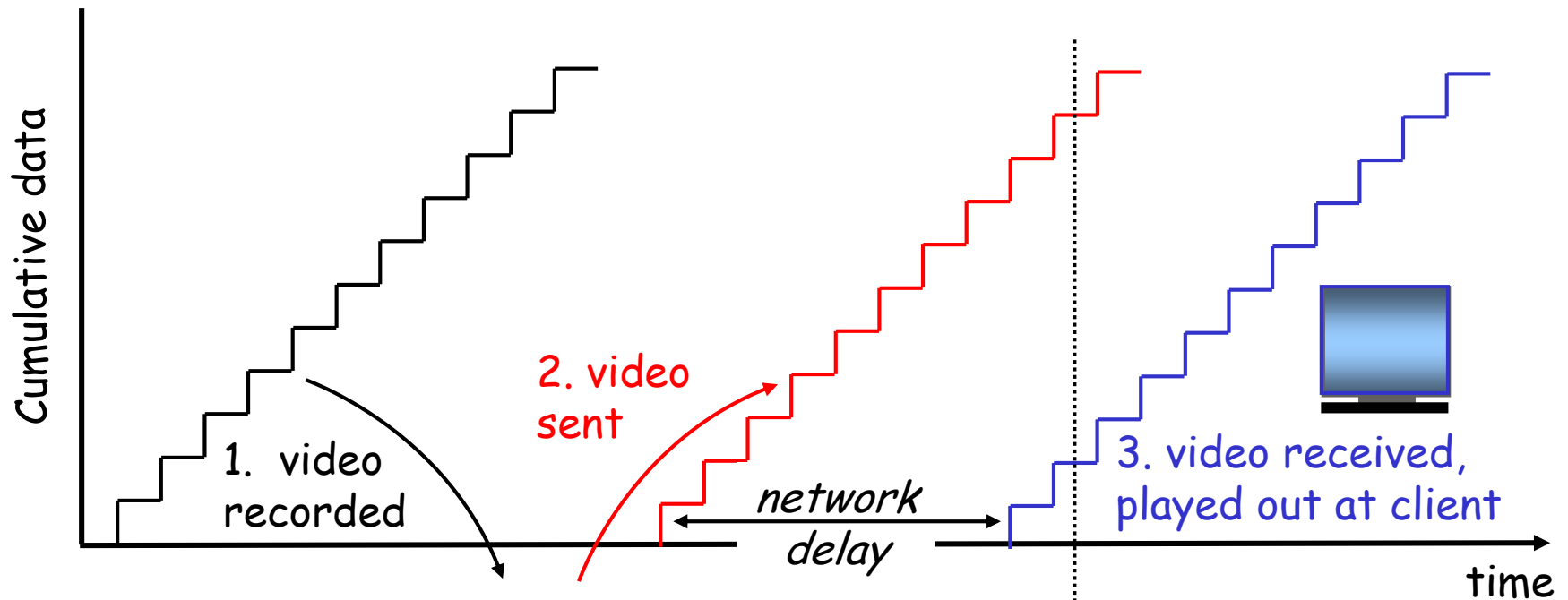
7.2 Ροή αποθηκευμένου βίντεο

7.3 Voice-over-IP

7.4 Πρωτόκολλα εφαρμογών συνομιλίας πραγματικού χρόνου

7.5 Υποστήριξη δικτύου για πολυμέσα

Συνεχής ροή αποθηκευμένου video

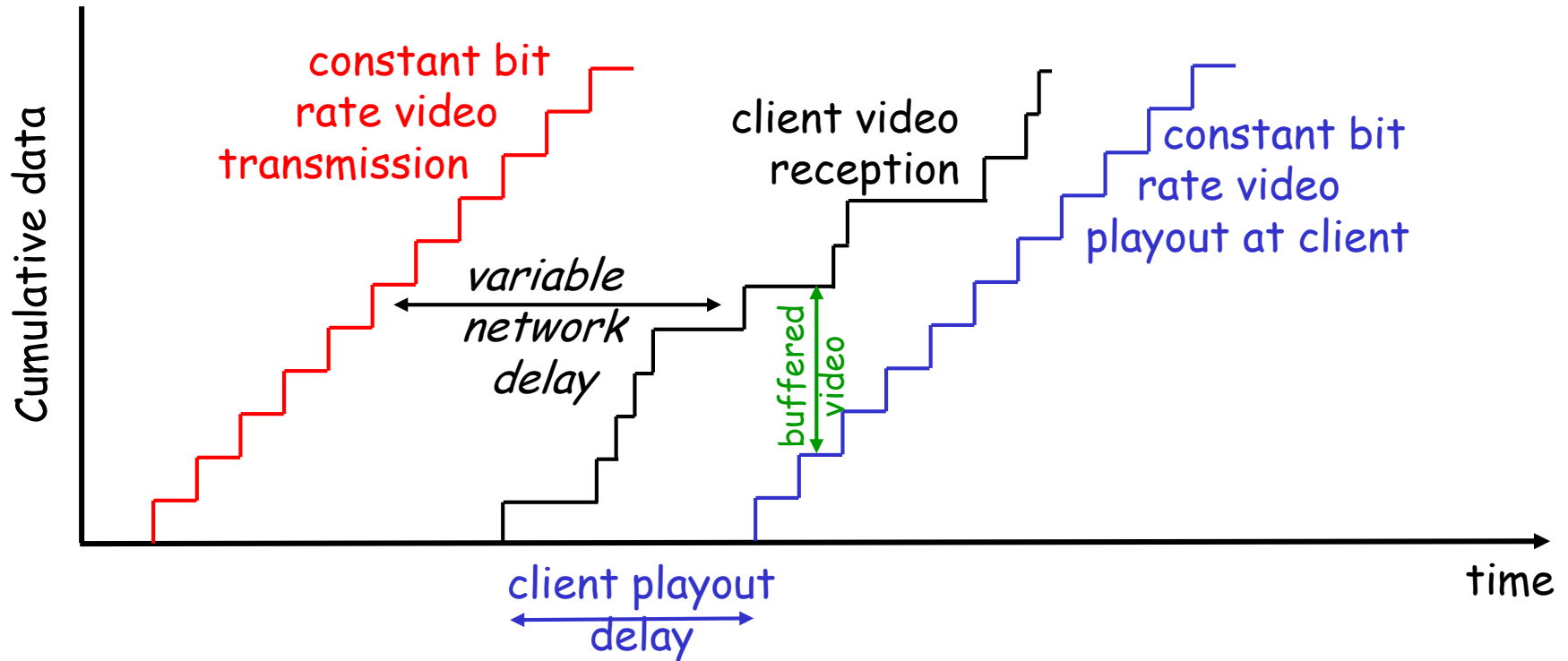

streaming: αυτή τη στιγμή, ο πελάτης αναπαράγει ένα προηγούμενο κομμάτι του βίντεο, ενώ ο server στέλνει επόμενο κομμάτι του βίντεο.

Συνεχής ροή αποθηκευμένου video: προκλήσεις

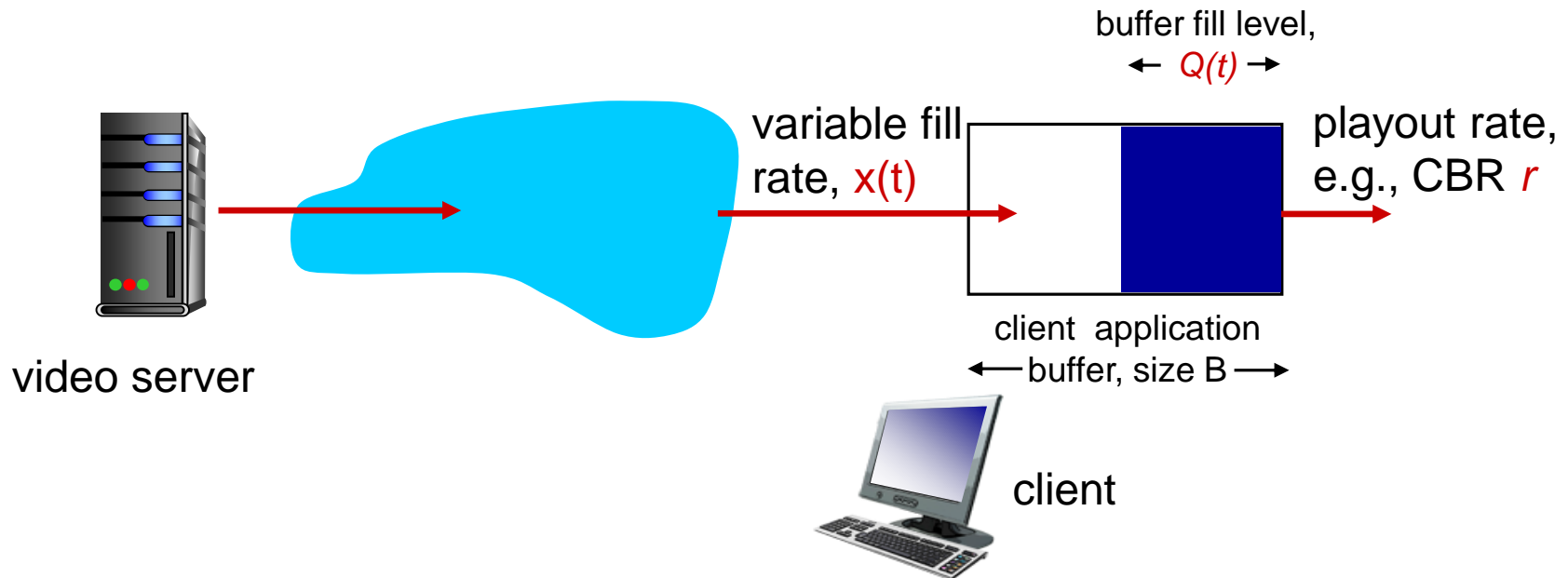
- **περιορισμός συνεχούς αναπαραγωγής:** μόλις ξεκινήσει η αναπαραγωγή από τον πελάτη, πρέπει να ταιριάζει με τον αρχικό συγχρονισμό
  - ... αλλά **οι καθυστερήσεις στο δίκτυο ποικίλλουν (jitter)**, οπότε θα χρειαστεί ενταμιευτής **στην πλευρά του πελάτη** για να ταιριάξει τις απαιτήσεις αναπαραγωγής
- άλλες προκλήσεις:
  - αλληλεπίδραση πελάτη: pause, fast-forward, rewind, εναλλαγή μεταξύ video
  - πακέτα video μπορεί να χαθούν, αναμεταδοθούν

Συνεχής ροή αποθηκευμένου video: επανάληψη

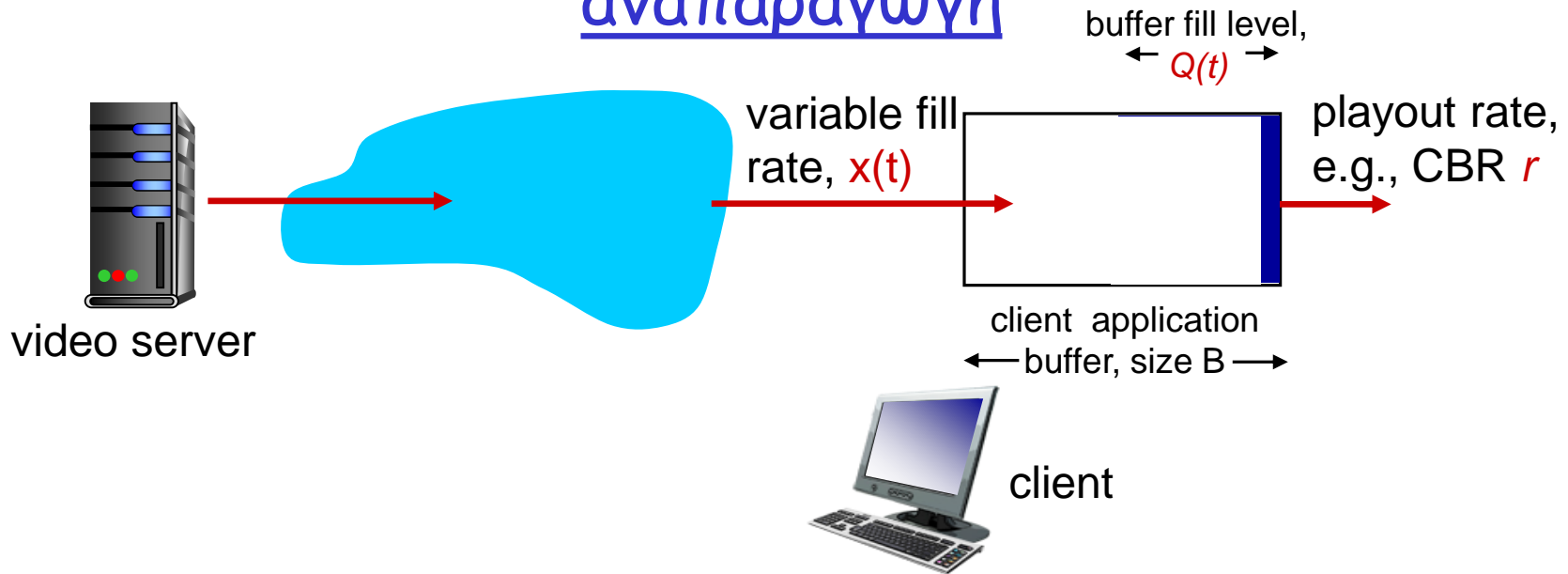

- **ενταμίευση στον πελάτη και καθυστέρηση αναπαραγωγής:** καθυστερεί λίγο ώστε να εξαλείψει την οφειλόμενη στο δίκτυο διακύμανση της καθυστέρησης

Ενταμίευση στην πλευρά του πελάτη, αναπαραγωγή

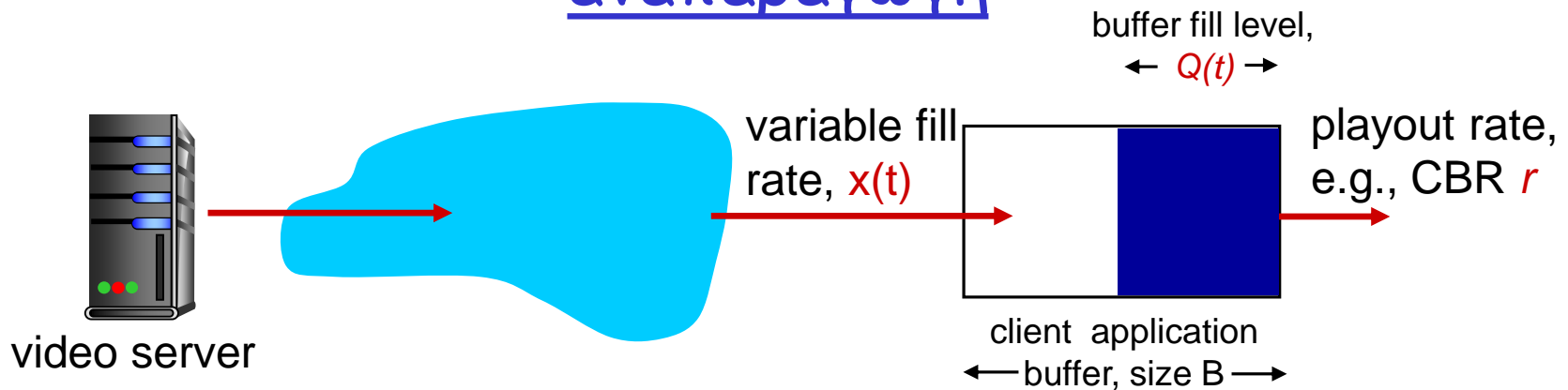

Ενταμίευση στην πλευρά του πελάτη, αναπαραγωγή

1. Αρχικό γέμισμα ενταμιευτή μέχρι να ξεκινήσει η αναπαραγωγή στο t_p
2. Η αναπαραγωγή ξεκινά στο t_p
3. Το επίπεδο γεμίσματος του ενταμιευτή ποικίλλει ανάλογα με τον χρόνο, καθώς ο ρυθμός γεμίσματος $x(t)$ ποικίλλει, ενώ ο ρυθμός αναπαραγωγής r είναι σταθερός

Ενταμίευση στην πλευρά του πελάτη, αναπαραγωγή

Ενταμίευση αναπαραγωγής: μέσος ρυθμός γεμίσματος (x), ρυθμός αναπαραγωγής (r):

- $x < r$: ο ενταμιευτής τελικά αδειάζει (προκαλώντας το πάγωμα της αναπαραγωγής του video μέχρι να ξαναγεμίσει)
- $x > r$: ο ενταμιευτής δεν θα αδειάσει, αρκεί η αρχική καθυστέρηση να είναι αρκετά μεγάλη ώστε να απορροφήσει τη μεταβλητότητα στο $x(t)$
  - δίλημμα αρχικής καθυστέρησης αναπαραγωγής: το άδειασμα του ενταμιευτή είναι λιγότερο πιθανό με μεγαλύτερες καθυστερήσεις, αλλά αργεί περισσότερο ο χρήστης να ξεκινήσει να βλέπει

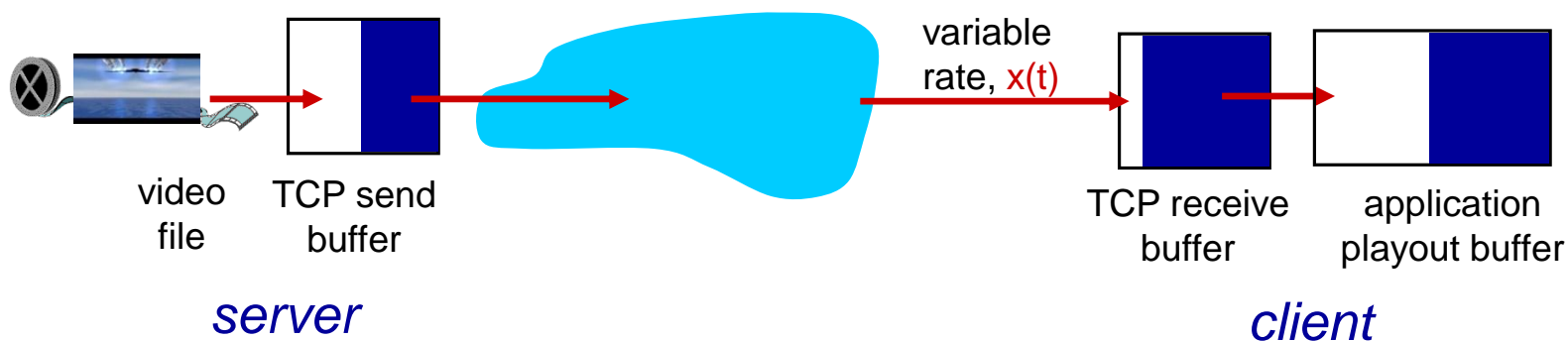

Streaming Multimedia: UDP

- ❑ Ο εξυπηρετητής στέλνει στον κατάλληλο για τον πελάτη ρυθμό
  - συχνά, ρυθμός αποστολής = ρυθμός κωδικοποίησης = σταθ.
  - ο ρυθμός μετάδοσης μπορεί να αγνοεί τα επίπεδα συμφόρησης
- ❑ Μικρή καθυστέρηση αναπαραγωγής (2-5 seconds) ώστε να εξαλείψει την οφειλόμενη στο δίκτυο διακύμανση της καθυστέρησης
- ❑ Ανάκαμψη από σφάλματα: επίπεδο εφαρμογής, να επιτρέπεται από χρονικούς περιορισμούς
- ❑ RTP [RFC 2326]: τύποι φορτίου πολυμέσων
- ❑ Το UDP μπορεί να μην περνά μέσα από firewalls

Streaming Multimedia: HTTP

- Το αρχείο πολυμέσων ανακτήθηκε μέσω HTTP GET
- Στέλνει με τον μέγιστο δυνατό ρυθμό μέσω TCP

- Ο ρυθμός παροχής παρουσιάζει διακυμάνσεις λόγω του ελέγχου συμφόρησης του TCP, αναμεταδόσεις (παράδοση σε σειρά)
- Μεγάλη καθυστέρηση αναπαραγωγής: εξομάλυνση του ρυθμού παροχής TCP
- HTTP/TCP διέρχεται ευκολότερα από τα firewalls

Streaming multimedia: DASH

□ **DASH: D**ynamic, **A**daptive **S**treaming over **H**TTP

□ **server:**

- χωρίζει το αρχείο video σε πολλαπλά κομμάτια
- κάθε κομμάτι αποθηκεύεται, κωδικοποιείται σε διαφορετικούς ρυθμούς
- **αρχείο manifest:** παρέχει URL σε διαφορετικά κομμάτια

□ **πελάτης:**

- περιοδικά μετράει το εύρος ζώνης από τον εξυπηρετητή στον πελάτη
- συμβουλευεται το manifest, ζητάει ένα κομμάτι τη φορά
  - ❖ επιλέγει το μέγιστο δυνατό ρυθμό κωδικοποίησης δεδομένου του τρέχοντος εύρους ζώνης
  - ❖ μπορεί να επιλέξει διαφορετικούς ρυθμούς κωδικοποίησης σε διαφορετικά χρονικά σημεία (εξαρτάται από το διαθέσιμο εύρος ζώνης)

Streaming multimedia: DASH

- **DASH: Dynamic, Adaptive Streaming over HTTP**
- “ευφυΐα” στον πελάτη: ο πελάτης καθορίζει
  - **πότε** να ζητήσει κομμάτι (ώστε να μην αδειάσει ή υπερχειλίσει ο ενταμιευτής)
  - **τί ρυθμό κωδικοποίησης** να ζητήσει (υψηλή ποιότητα όταν είναι διαθέσιμο περισσότερο εύρος ζώνης)
  - **πού** να ζητήσει το κομμάτι (μπορεί να ζητήσει από URL server που είναι “κοντά” στον πελάτη ή έχει πολύ διαθέσιμο εύρος ζώνης)

Δίκτυα διανομής περιεχομένου

- **πρόκληση:** πώς να κάνει streaming περιεχομένου (επιλεγμένου από εκατομμύρια video) σε εκατοντάδες χιλιάδες ταυτόχρονων χρηστών;
  - **επιλογή 1:** ένας μεγάλος "mega-server"
    - ένα μόνο σημείο αποτυχίας (single point of failure)
    - σημείο δικτυακής συμφόρησης
    - μεγάλη απόσταση για μακρινούς πελάτες
    - πολλαπλά αντίγραφα του video στέλνονται μέσω της εξερχόμενης ζεύξης
- ... απλά: η λύση αυτή **δεν κλιμακώνεται**

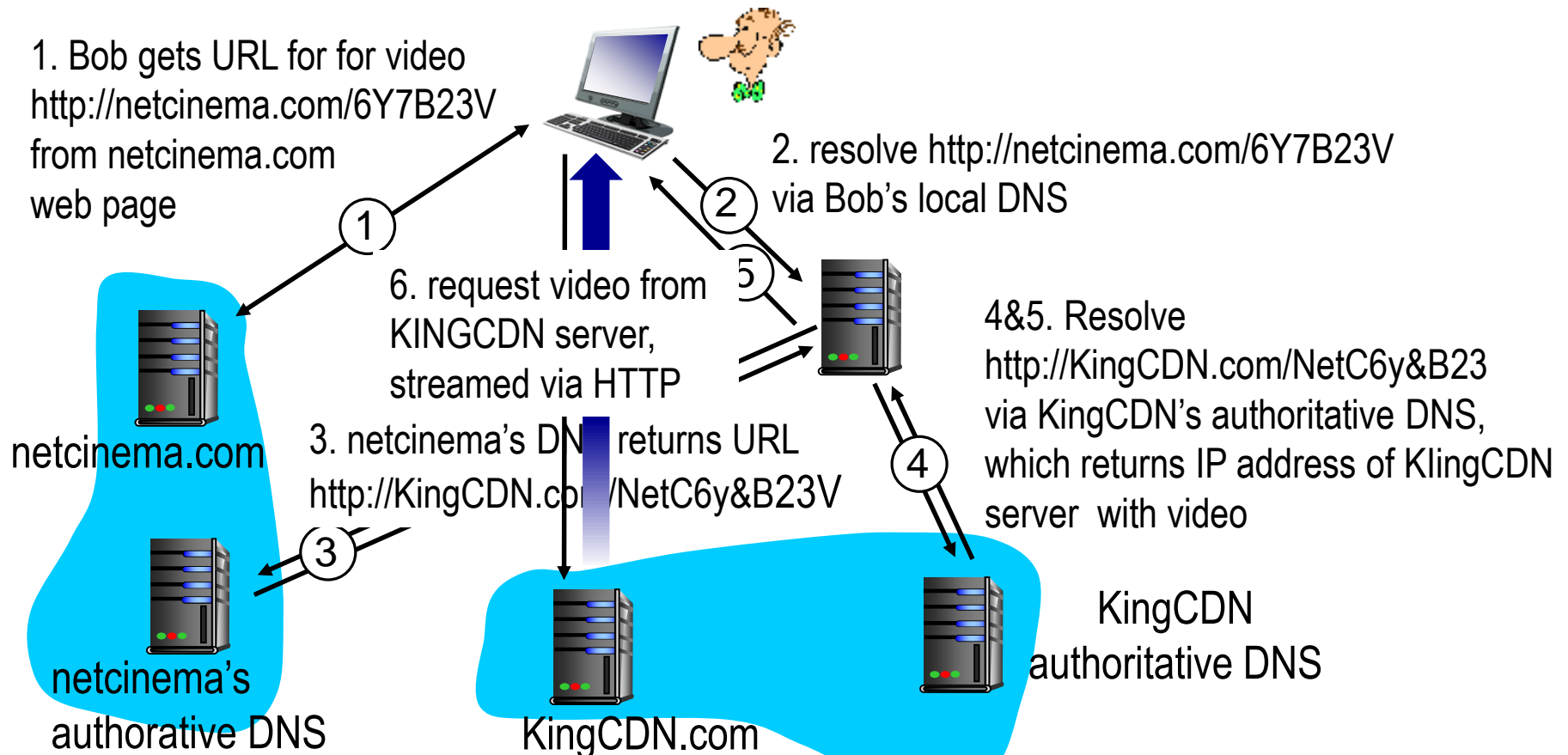
Δίκτυα διανομής περιεχομένου

- **πρόκληση:** πώς να κάνει streaming περιεχομένου (επιλεγμένου από εκατομμύρια video) σε εκατοντάδες χιλιάδες ταυτόχρονων χρηστών
- **επιλογή 2:** αποθήκευσε/εξυπηρέτησε πολλαπλά αντίγραφα των video σε πολλαπλές γεωγραφικά κατανεμημένες τοποθεσίες (**CDN**)
  - **εισέρχονται βαθιά:** σπρώξε τους CDN servers βαθιά σε πολλά δίκτυα πρόσβασης
    - κοντά στους χρήστες
    - χρησιμοποιείται από το Akamai, 1700 τοποθεσίες
  - **κοντά στο σπίτι:** μικρότερος αριθμός (δεκάδες) από μεγαλύτερα clusters σε POPs κοντά (αλλά όχι μέσα) σε δίκτυα πρόσβασης
    - χρησιμοποιείται από το Limelight

CDN: "απλό" σενάριο πρόσβασης περιεχομένου

Ο Bob (πελάτης) ζητάει ένα video <http://netcinema.com/6Y7B23V>

- το video είναι αποθηκευμένο στο CDN στο <http://KingCDN.com/NetC6y&B23V>

CDN στρατηγική επιλογής cluster

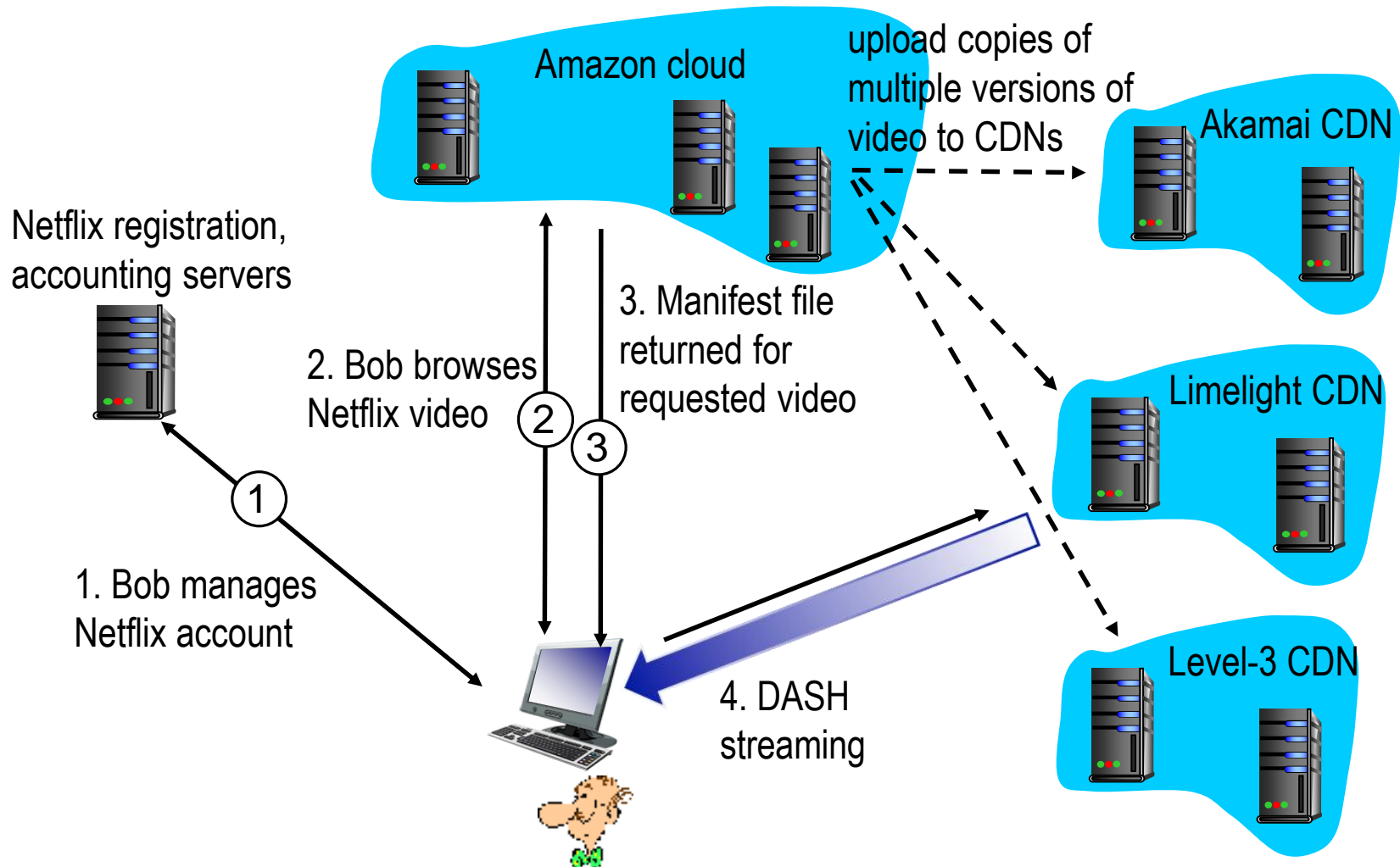
- **πρόκληση:** πώς το CDN DNS επιλέγει “καλό” CDN κόμβο για streaming στον πελάτη;
  - επέλεξε CDN κόμβο πιο κοντά γεωγραφικά στον πελάτη
  - επέλεξε CDN κόμβο με μικρότερη καθυστέρηση (ή ελάχιστο # αλμάτων) προς τον πελάτη (οι CDN κόμβοι περιοδικά κάνουν ping στους ISPs πρόσβασης και αναφέρουν τα αποτελέσματα στο CDN DNS)
  - IP anycast

- **εναλλακτική:** άσε τον πελάτη να αποφασίσει - δώσε στον πελάτη μία λίστα από μερικούς CDN servers
  - ο πελάτης κάνει ping στους servers, επιλέγει τον “καλύτερο”
  - προσέγγιση του Netflix

Μελέτη περίπτωσης: Netflix

- ❑ 30% της κατερχόμενης κίνησης στις ΗΠΑ το 2011
- ❑ κατέχει πολύ λίγη υποδομή, χρησιμοποιεί υπηρεσίες τρίτων:
  - δική του η εγγραφή, με πληρωμή οι servers
  - cloud υπηρεσίες της Amazon (τρίτος):
    - το Netflix ανεβάζει studio master στο cloud της Amazon
    - δημιουργεί πολλαπλές εκδόσεις της ταινίας (διαφορετικές κωδικοποιήσεις) στο cloud
    - ανεβάζει τις εκδόσεις από το cloud στα CDN
    - το cloud φιλοξενεί τις ιστοσελίδες του Netflix για την περιήγηση του χρήστη
  - 3 CDN τρίτων φιλοξενούν περιεχόμενο του Netflix: Akamai, Limelight, Level-3

Μελέτη περίπτωσης: Netflix

Δικτύωση Πολυμέσων: Διάρθρωση

7.1 Εφαρμογές δικτύωσης πολυμέσων

7.2 Ροή αποθηκευμένου βίντεο

7.3 *Voice-over-IP*

7.4 Πρωτόκολλα εφαρμογών συνομιλίας πραγματικού χρόνου

7.5 Υποστήριξη δικτύου για πολυμέσα

Voice-over-IP (VoIP)

- **VoIP απαίτηση καθυστέρησης από-άκρο-σε-άκρο:** χρειάζεται για να διατηρηθεί το στοιχείο της συνομιλίας
  - μεγαλύτερες καθυστερήσεις παρατηρήσιμες, βλάπτουν τη διαδραστικότητα
  - < 150 msec: καλό
  - > 400 msec: κακό
  - περιλαμβάνει καθυστερήσεις δικτύου επιπέδου εφαρμογής (πακετάρισμα, αναπαραγωγή)
- **εκκίνηση συνόδου:** πώς ο καλούμενος διαφημίζει την IP δ/νση, τον αριθμό θύρας και τους αλγόριθμους κωδικοποίησης;
- **υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας:** προώθηση κλήσης, έλεγχος, καταγραφή
- **υπηρεσία έκτακτης ανάγκης:** 911

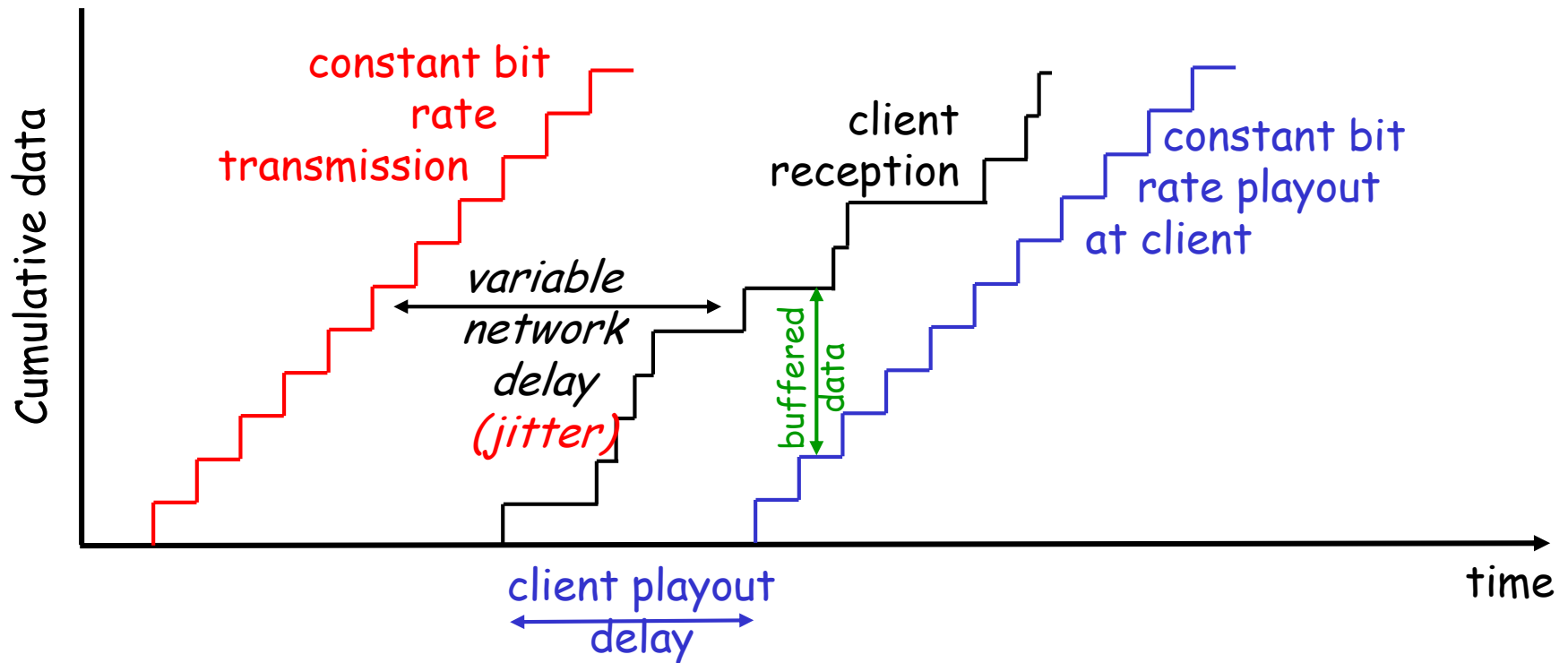
Χαρακτηριστικά VoIP

- ❑ Ήχος του ομιλητή: εναλλασσόμενες περιόδους ομιλίας (talk spurts), περιόδους σιγής (silent periods).
  - 64 kbps κατά την περίοδο ομιλίας
  - Παράγονται πακέτα μόνο όταν μιλάει ο ομιλητής
  - Τμήματα διάρκειας 20 msec με 8 Kbytes/sec: 160 bytes δεδομένων
- ❑ Κεφαλίδες επιπέδου εφαρμογής προστίθενται σε κάθε τμήμα.
- ❑ Τμήμα + κεφαλίδα ενθυλακώνονται σε UDP ή TCP τμήμα.
- ❑ Η εφαρμογή στέλνει το UDP τμήμα στο socket κάθε 20 msec κατά την διάρκεια της ομιλίας.

VoIP: απώλεια πακέτων και καθυστέρηση

- ❑ **Απώλειες δικτύου:** Το IP datagram χάνεται λόγω συμφόρησης του δικτύου (υπερχείλιση στους buffers των δρομολογητών)
- ❑ **Απώλειες καθυστέρησης:** Το IP datagram φτάνει πολύ αργά για αναπαραγωγή στον δέκτη
  - καθυστερήσεις: επεξεργασίας, αναμονής στην ουρά, καθυστερήσεις στα τερματικά συστήματα (αποστολέας, παραλήπτης)
  - Τυπική τιμή μέγιστης ανεκτής καθυστέρησης: 400 ms
- ❑ **Ανοχή στις απώλειες:** εξαρτάται από την κωδικοποίηση της φωνής, συγκάλυψη των απωλειών, ρυθμός απώλειας πακέτων μεταξύ 1% και 10% είναι συχνά ανεκτός

Διακύμανση της καθυστέρησης (Delay Jitter)

- Σκεφτείτε την από άκρο-σε-άκρο καθυστέρηση δύο διαδοχικών πακέτων: η διαφορά μπορεί να είναι μικρότερη ή μεγαλύτερη των 20 msec

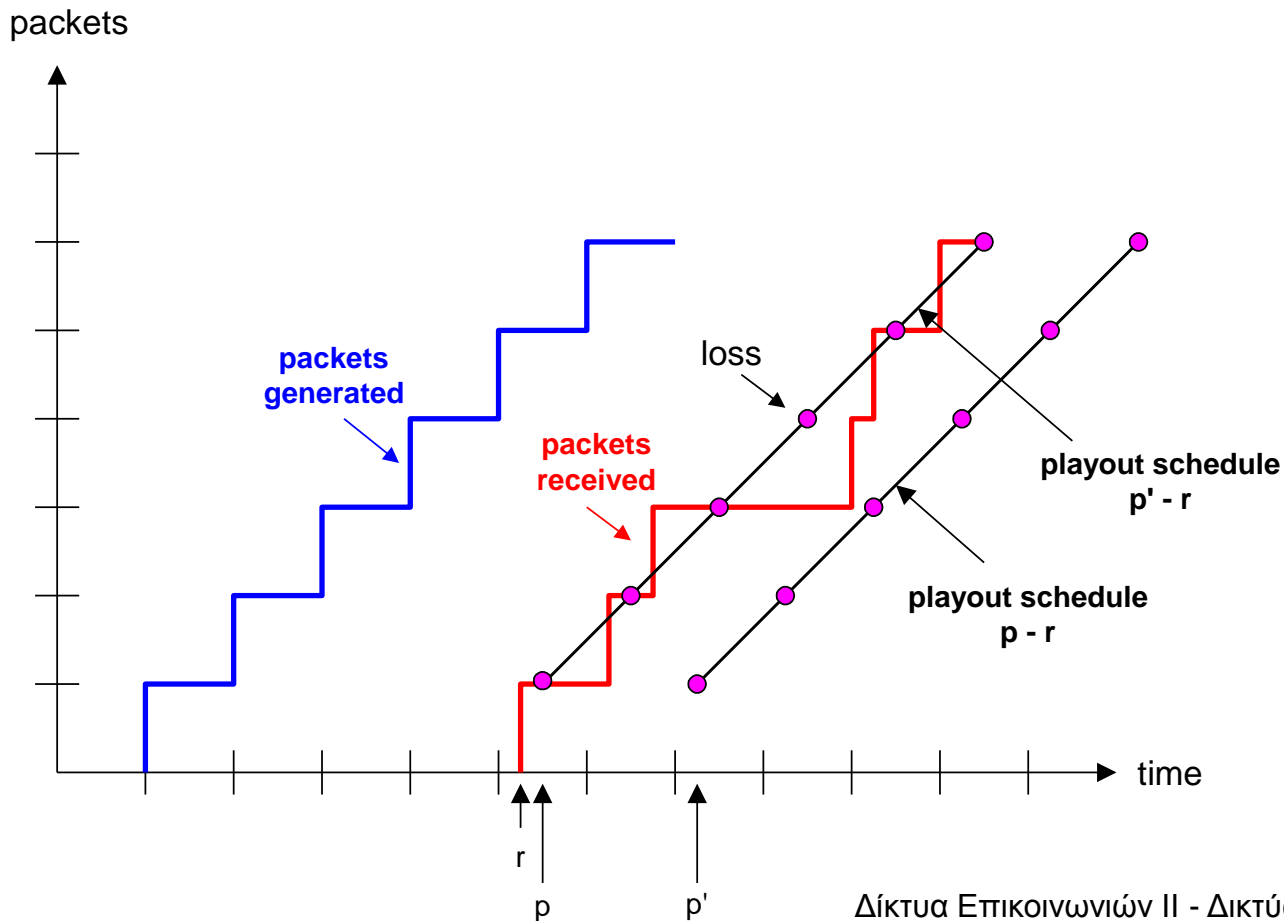
VoIP: σταθερή καθυστέρηση πριν την αναπαραγωγή

- Ο παραλήπτης επιχειρεί να αναπαράγει κάθε κομμάτι ακριβώς q msecs μετά την παραγωγή του.
  - Το απόσπασμα έχει χρονοσφραγίδα t
  - Ο παραλήπτης το αναπαράγει σε χρόνο $t+q$.
  - Τα κομμάτια που φτάνουν μετά από τον χρόνο $t+q$: τα δεδομένα φτάνουν πολύ αργά για αναπαραγωγή, τα δεδομένα θεωρούνται «χαμένα»
- Επιλογή κατάλληλης τιμής για το q :
  - **μεγάλο q : λιγότερες απώλειες πακέτων**
  - **μικρό q : καλύτερη διαδραστική εμπειρία**

VoIP: Σταθερή καθυστέρηση πριν την αναπαραγωγή

- Ο αποστολέας παράγει πακέτα κάθε 20 msec κατά την ομιλία (talk spurts)
- Το πρώτο πακέτο λαμβάνεται σε χρόνο r
- Πρώτη προγραμματισμένη αναπαραγωγή: ξεκινά σε χρόνο p
- Δεύτερη προγραμματισμένη αναπαραγωγή: ξεκινά σε χρόνο p'

Προσαρμοζόμενη καθυστέρηση αναπαραγωγής, I

- **Στόχος:** ελαχιστοποίηση καθυστέρησης αναπαραγωγής, διατήρηση σε χαμηλά επίπεδα του ρυθμού απώλειας πακέτων λόγω καθυστέρησης
- **Προσέγγιση:** ρυθμιζόμενη καθυστέρηση αναπαραγωγής:
  - Εκτίμηση της καθυστέρησης δικτύου, προσαρμογή της καθυστέρησης αναπαραγωγής στην αρχή των διαστημάτων ομιλίας (talk spurts).
  - Συμπύεση και επιμήκυνση των διαστημάτων σιωπής
  - Τα αποσπάσματα (chunks) αναπαράγονται κάθε 20 msec κατά την ομιλία.

Δυναμική εκτίμηση της μέσης καθυστέρησης στον παραλήπτη:

$$d_i = (1 - u)d_{i-1} + u(r_i - t_i)$$

όπου u είναι μια σταθερά (π.χ., $u = 0.1$).

Προσαρμοζόμενη καθυστέρηση αναπαραγωγής, II

Είναι επίσης χρήσιμο να εκτιμήσουμε την μέση απόκλιση καθυστέρησης, v_i :

$$v_i = (1 - u)v_{i-1} + u |r_i - t_i - d_i|$$

Οι εκτιμήσεις d_i και v_i υπολογίζονται για κάθε πακέτο που λαμβάνεται, παρόλο που χρησιμοποιούνται στην αρχή των διαστημάτων ομιλίας (talk spurts).

Για το **πρώτο πακέτο σε ένα διάστημα ομιλίας**, ο χρόνος αναπαραγωγής είναι (έστω πακέτο i):

$$p_i = t_i + d_i + Kv_i$$

όπου K μια θετική σταθερά.

Τα εναπομείναντα πακέτα σε ένα διάστημα ομιλίας αναπαράγονται περιοδικά.

Προσαρμοζόμενη αναπαραγωγή, ΙΙΙ

Q: Πώς ο παραλήπτης αντιλαμβάνεται ότι ένα πακέτο είναι το πρώτο ενός διαστήματος ομιλίας;

- **Καμία απώλεια**, ο παραλήπτης εξετάζει διαδοχικές χρονοσφραγίδες.
  - Διαφορά διαδοχικών χρονοσφραγίδων > 20 msec $\rightarrow$ ξεκινά νέο διάστημα ομιλίας.
- **Μερικές απώλειες πακέτων**, ο παραλήπτης πρέπει να εξετάσει και τις χρονοσφραγίδες και τους αριθμούς ακολουθίας (sequence numbers).
  - Διαφορά διαδοχικών χρονοσφραγίδων > 20 msec **και** αριθμοί ακολουθίας χωρίς «κενά» $\rightarrow$ ξεκινά νέο διάστημα ομιλίας.

VoIP: Ανάκαμψη από την απώλεια πακέτων (1)

Πρόκληση: ανάκαμψη από απώλεια πακέτων με μικρή ανεκτή καθυστέρηση μεταξύ της αρχικής μετάδοσης και της αναπαραγωγής

- ❑ κάθε ACK/NACK παίρνει ~ 1 RTT
- ❑ Εναλλακτική: *Forward Error Correction (FEC)*
  - στείλε αρκετά bits για να επιτρέψεις την ανάκαμψη χωρίς αναμετάδοση

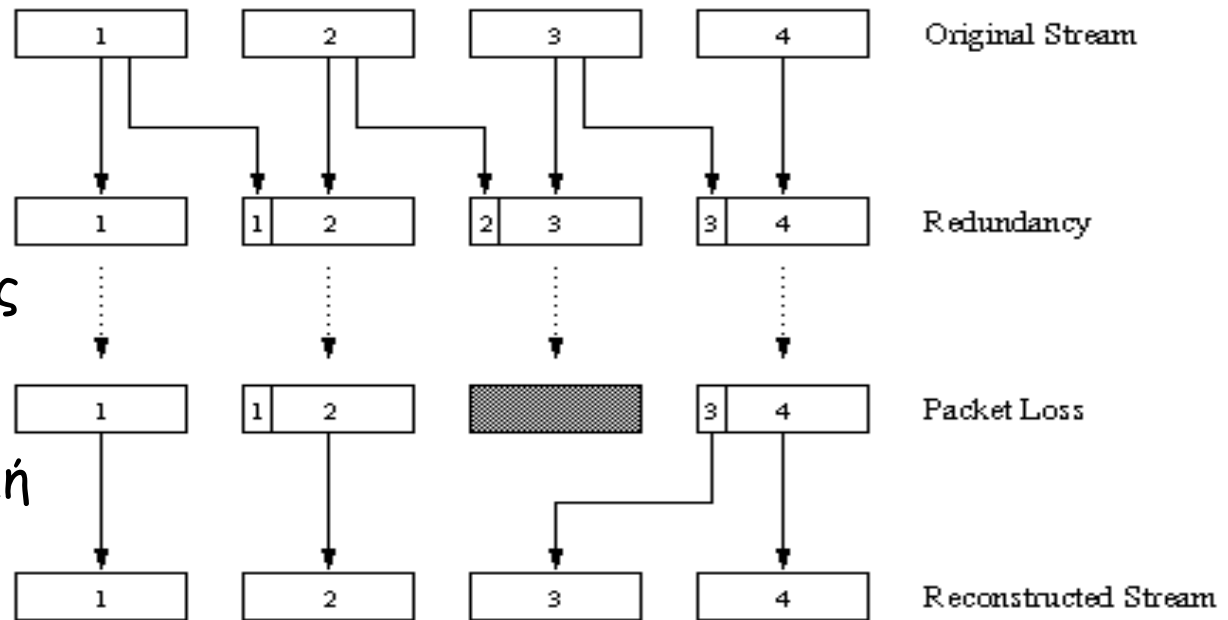
Απλό FEC

- ❑ Για κάθε ομάδα n αποσπασμάτων (chunks) δημιουργείται ένα πλεονασματικό chunk εφαρμόζοντας exclusive OR στις n αρχικές
- ❑ Στέλνει $n+1$ chunks, αυξάνοντας το απαιτούμενο bandwidth κατά $1/n$.
- ❑ Μπορεί να ανακατασκευάσει τα αρχικά n chunks εάν χαθεί το πολύ ένα chunk από τα $n+1$.

Ανάκαμψη από την απώλεια πακέτων (2)

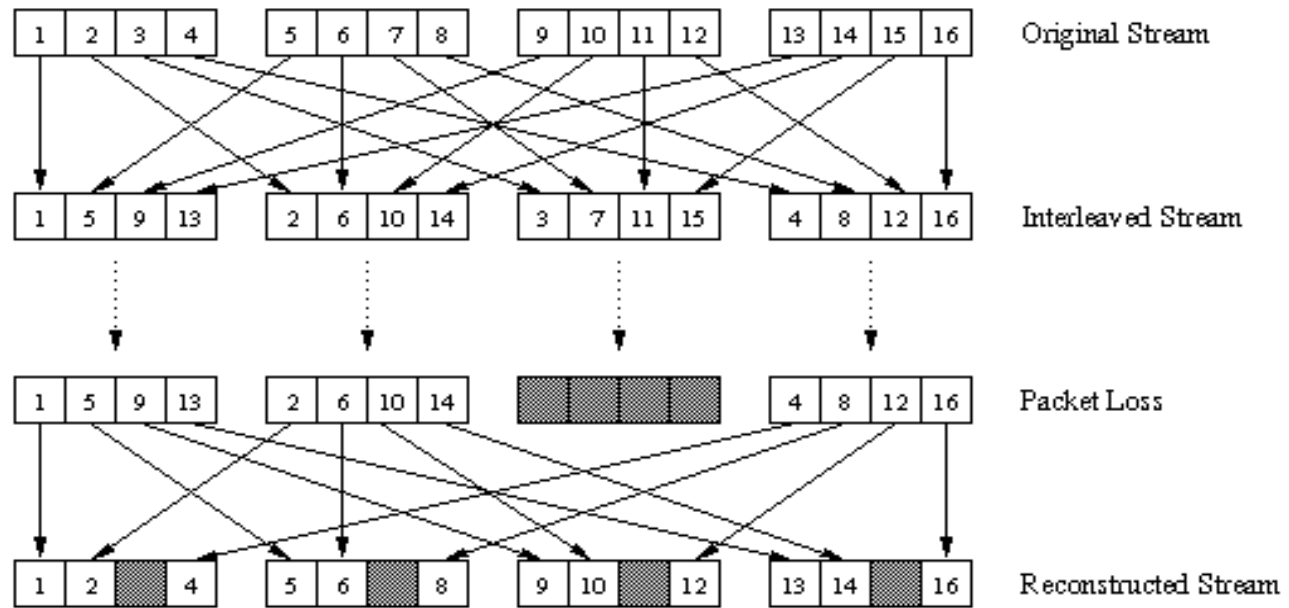
2^ο σχήμα FEC

- “piggyback lower quality stream”
- παράλληλη αποστολή μικρότερης ανάλυσης ροής δεδομένων ήχου ως πλεονάζουσα πληροφορία
- για παράδειγμα, κανονική ροή PCM στα 64 kbps και πλεονάζουσα ροή GSM στα 13 kbps

- Σε απώλεια μη-διαδοχικών πακέτων, ο παραλήπτης μπορεί να συγκαλύψει την απώλεια.
- Μπορεί επίσης να προσθέσει το (n-1)-ιοστό και (n-2)-ιοστό από την χαμηλού ρυθμού bit έκδοση του υλικού.

Ανάκαμψη από την απώλεια πακέτων (3)

Διάπλεξη (Interleaving)

- ❑ Τα αρχικά πακέτα διασπώνται σε μικρότερα κομμάτια
- ❑ Για παράδειγμα, 4 κομμάτια (των 5 msec) για κάθε αρχικό πακέτο
- ❑ Τα μεταδιδόμενα πακέτα περιλαμβάνουν μικρά κομμάτια από διαφορετικά chunks
- ❑ Αν χαθεί ένα πακέτο, εξακολουθούμε να έχουμε το μεγαλύτερο μέρος κάθε αρχικό πακέτο
- ❑ Δεν προσθέτει πλεονασμό
- ❑ Όμως αυξάνει την καθυστέρηση αναπαραγωγής

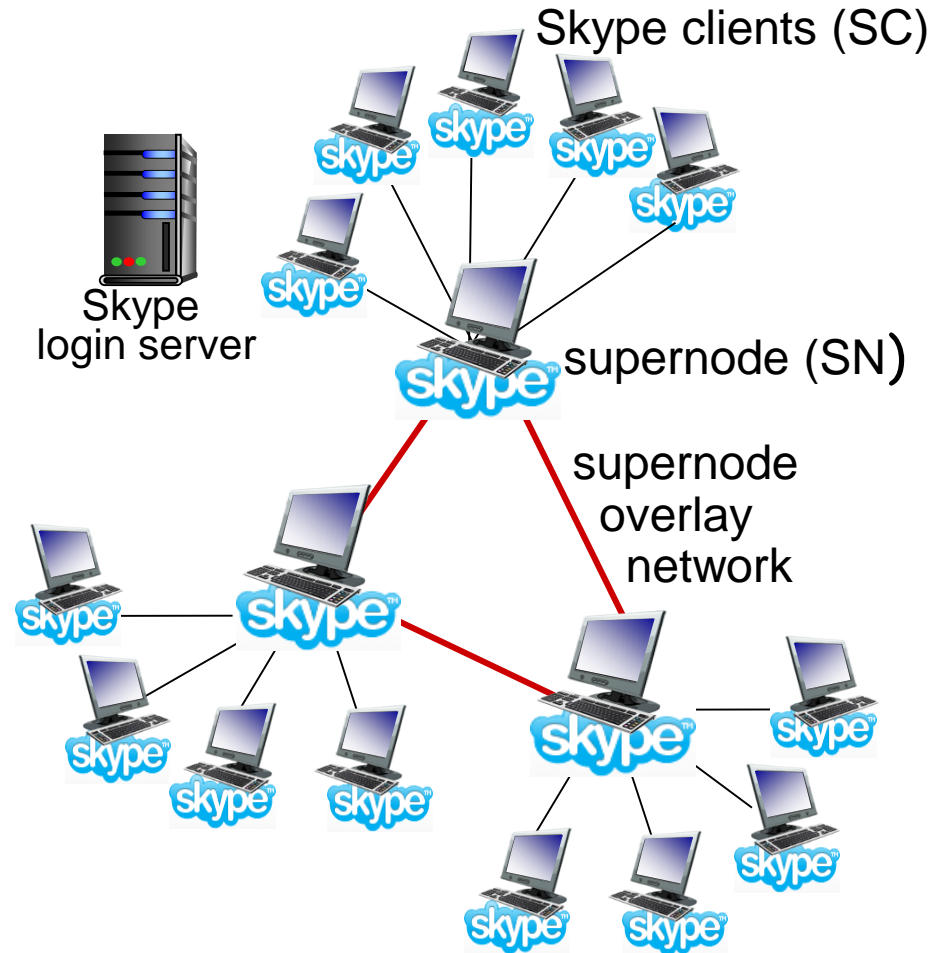
Voice-over-IP: Skype

□ Ιδιοταγές πρωτόκολλο επιπέδου εφαρμογής (προκύπτει μέσω αντίστροφης μηχανικής / reverse engineering)

- κρυπτογραφημένα μηνύματα

□ P2P συστατικά:

- **πελάτες (SCs)** : οι ομότιμοι του skype συνδέονται απευθείας μεταξύ τους για VoIP κλήση
- **υπερ-κόμβοι (super nodes - SN)**: ομότιμοι skype με ειδικές λειτουργίες
- **δίκτυο επικάλυψης**: μεταξύ SNs για να εντοπίσει SCs
- **login server**

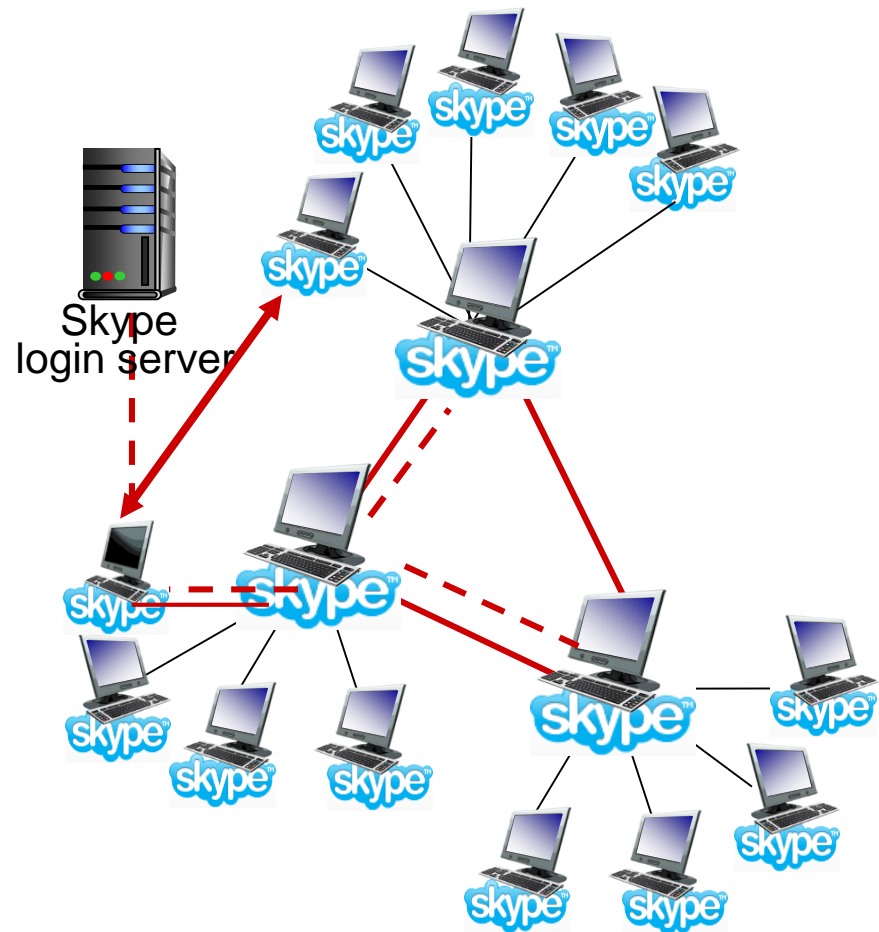

P2P Voice-over-IP: skype

Λειτουργία πελάτη skype:

1. Συνδέεται στο δίκτυο skype, ερχόμενος σε επαφή με τα SN (αποθηκευμένη IP διεύθυνση) χρησιμοποιώντας TCP
2. Κάνει log-in (username, password) στον κεντρικό skype login server
3. Αποκτά την IP διεύθυνση του καλούμενου από τον SN και το SN δίκτυο επικάλυψης
4. Εκκινεί κλήση απευθείας στον καλούμενο

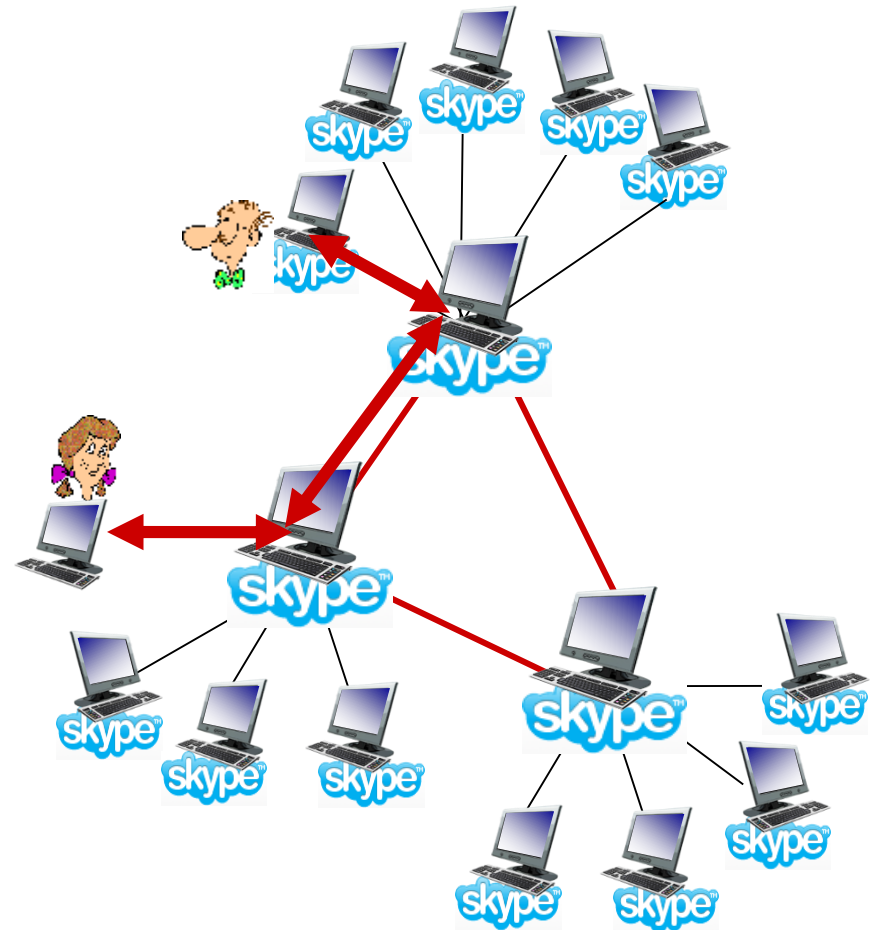
Skype: ομότιμοι ως αναμεταδότες

□ **πρόβλημα:** και η Alice και ο Bob βρίσκονται πίσω από **NAT**

- Το NAT αποτρέπει εξωτερικούς ομότιμους να εκκινήσουν σύνδεση στους εσωτερικούς
- Ο εσωτερικός ομότιμος μπορεί να ξεκινήσει σύνδεση προς τα έξω

□ **λύση αναμετάδοσης:** Οι Alice, Bob διατηρούν ανοιχτές τις συνδέσεις προς τους SN τους

- Η Alice ειδοποιεί τον SN της να συνδεθεί στον Bob
- Ο SN της Alice συνδέεται στον SN του Bob
- Ο SN του Bob συνδέεται με τον Bob μέσω της ανοιχτής σύνδεσης που αρχικά εκκινήθηκε από τον Bob στον SN του

Δικτύωση Πολυμέσων: Διάρθρωση

7.1 Εφαρμογές δικτύωσης πολυμέσων

7.2 Ροή αποθηκευμένου βίντεο

7.3 Voice-over-IP

7.4 Πρωτόκολλα εφαρμογών συνομιλίας πραγματικού χρόνου: RTP, SIP

7.5 Υποστήριξη δικτύου για πολυμέσα

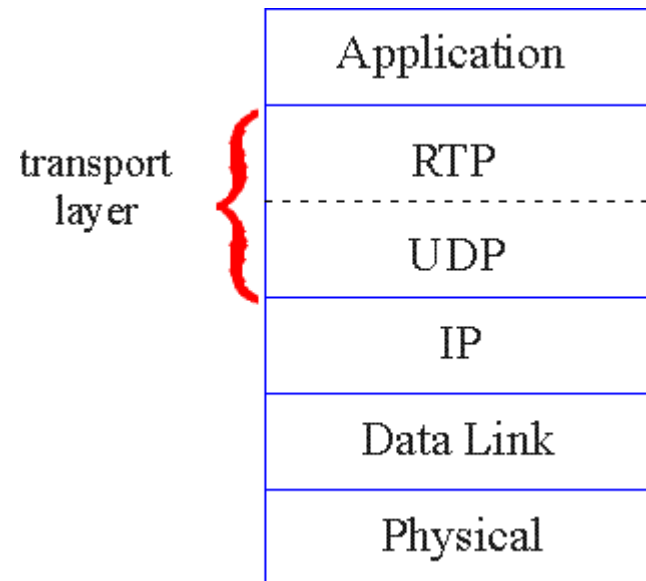
Πρωτόκολλο πραγματικού χρόνου (Real-Time Protocol, RTP)

- ❑ Το πρωτόκολλο RTP προσδιορίζει μια δομή για πακέτα που μεταφέρουν δεδομένα ήχου/βίντεο (RFC 3550)
- ❑ Ένα RTP πακέτο παρέχει
  - Αναγνώριση του είδους του ωφέλιμου φορτίου (payload type)
  - Αρίθμηση σειράς των πακέτων
  - Χρονοσφραγίδες (timestamping)
- ❑ Το RTP «τρέχει» στα τερματικά συστήματα.
- ❑ Τα πακέτα RTP ενθυλακώνονται σε UDP segments
- ❑ Διαλειτουργικότητα (Interoperability): αν δυο εφαρμογές διαδικτυακής τηλεφωνίας «τρέχουν» RTP, τότε ενδεχομένως μπορούν να συνεργαστούν

Το RTP «τρέχει» πάνω από το UDP

Οι βιβλιοθήκες του RTP παρέχουν μια διεπαφή επιπέδου Μεταφοράς που επεκτείνει το UDP:

- αριθμός θύρας, διεύθυνση IP
- αναγνώριση είδους του ωφέλιμου φορτίου
- αριθμός ακολουθίας πακέτου
- χρονοσφραγίδες

Παράδειγμα RTP

- ❑ Θεωρήστε την αποστολή φωνής κωδικοποιημένης σε PCM (64 kbps) με RTP.
- ❑ Η εφαρμογή συλλέγει τα κωδικοποιημένα δεδομένα σε chunks, π.χ., κάθε 20 msec = 160 bytes σε ένα chunk.
- ❑ Το απόσπασμα ήχου μαζί με την επικεφαλίδα RTP αποτελούν το πακέτο RTP, που ενθυλακώνεται στο UDP segment.
- ❑ Η επικεφαλίδα RTP υποδεικνύει τον τύπο κωδικοποίησης της φωνής σε κάθε πακέτο
  - ο αποστολέας μπορεί να αλλάξει κωδικοποίηση κατά την διάρκεια μιας διάσκεψης.
- ❑ Η επικεφαλίδα RTP επίσης περιλαμβάνει τους αριθμούς ακολουθίας και τις χρονοθυρίδες.

RTP και QoS

- ❑ Το RTP **δεν** παρέχει κανένα μηχανισμό που να διασφαλίζει την έγκαιρη παράδοση των δεδομένων ή κάποιον άλλο που να εγγυάται την ποιότητα υπηρεσίας (QoS)

- ❑ Η ενθυλάκωση RTP είναι αντιληπτή μόνο στα τερματικά συστήματα: **δεν** είναι αντιληπτή στους ενδιάμεσους δρομολογητές
  - Οι δρομολογητές που παρέχουν υπηρεσίες βέλτιστης προσπάθειας δεν κάνουν καμία ιδιαίτερη προσπάθεια ώστε να διασφαλίσουν ότι τα RTP πακέτα φτάνουν στον προορισμό έγκαιρα.

Κεφαλίδα RTP

payload type	sequence number	time stamp	Synchronization Source ID	Miscellaneous fields

Payload Type (7 bits): Υποδεικνύει την τρέχουσα μέθοδο κωδικοποίησης που χρησιμοποιείται. Αν ο αποστολέας αλλάξει κωδικοποίηση κατά την διάρκεια μίας κλήσης, ο αποστολέας ενημερώνει τον παραλήπτη διαμέσου αυτού του πεδίου.

Payload type 0: PCM μ -law, 64 kbps

Payload type 3, GSM, 13 kbps

Payload type 7, LPC, 2.4 kbps

Payload type 26, Motion JPEG

Payload type 31. H.261

Payload type 33, MPEG2 video

Sequence Number (16 bits): Αυξάνει κατά ένα για κάθε RTP πακέτο που στέλνεται

- μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ανίχνευση απωλειών πακέτων και για την αναδιάταξη των πακέτων

Κεφαλίδα RTP (2)

payload type	sequence number	time stamp	Synchronization Source ID	Miscellaneous fields

- **Timestamp field (32 bits):** Απεικονίζει την στιγμή της δειγματοληψίας του πρώτου byte σε ένα RTP πακέτο δεδομένων.
  - Για τον ήχο, το ρολόι των χρονοσφραγίδων αυξάνει κατά ένα για κάθε περίοδο δειγματοληψίας (για παράδειγμα, κάθε 125 μsecs για ένα ρολόι δειγματοληψίας με συχνότητα 8 KHz)
  - Αν η εφαρμογή παράγει chunks των 160 κωδικοποιημένων δειγμάτων, τότε η χρονοσφραγίδα αυξάνει κατά 160 για κάθε RTP πακέτο όταν η πηγή είναι ενεργή. Το ρολόι των χρονοσφραγίδων συνεχίζει να αυξάνει με σταθερό ρυθμό όταν η πηγή δεν είναι ενεργή (αδρανής)
- **SSRC field (32 bits):** Προσδιορίζει την πηγή της RTP συνεχούς ροής (stream). Κάθε πηγή ροής σε ένα RTP session πρέπει να έχει ένα διακριτό SSRC

Real-Time Control Protocol (RTCP)

- Χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με το RTP
- Κάθε μέλος σε μια σύνοδο επικοινωνίας RTP μεταδίδει περιοδικά RTCP πακέτα ελέγχου σε όλα τα άλλα μέλη
- Κάθε πακέτο RTCP περιέχει αναφορές από τον αποστολέα και/ή τον παραλήπτη
- Αναφέρουν στατιστικά στοιχεία που είναι χρήσιμα στην εφαρμογή
  - πλήθος των πακέτων που εστάλησαν, πλήθος των χαμένων πακέτων, μεταβλητότητα χρόνου μεταξύ διαδοχικών αφίξεων (interarrival jitter), κτλ.
- Η ανάδραση μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον έλεγχο της απόδοσης
  - Οι αποστολείς μπορούν να τροποποιήσουν τις ταχύτητες μετάδοσής τους με βάση την πληροφορία ανάδρασης

RTCP πακέτα

Πακέτα αναφοράς παραλήπτη:

- Ποσοστό απωλεσθέντων πακέτων, ο τελευταίος αριθμός ακολουθίας, μέση τιμή της μεταβλητότητας της καθυστέρησης (average interarrival jitter)

Πακέτα αναφοράς παραλήπτη:

- Το SSRC του ρεύματος δεδομένων RTP, την τρέχουσα ώρα, αριθμός απεσταλμένων πακέτων και bytes

Πακέτα περιγραφής πηγής:

- Διεύθυνση e-mail του αποστολέα, το όνομα του αποστολέα, το προσδιοριστικό SSRC του σχετιζόμενου RTP ρεύματος δεδομένων
- Επιτρέπουν την αντιστοίχιση μεταξύ του προσδιοριστικού SSRC και του ονόματος χρήστη/συστήματος

Συγχρονισμός των ροών δεδομένων

- Το RTCP μπορεί να συγχρονίσει διαφορετικές ροές δεδομένων πολυμέσων εντός μιας συνόδου RTP
- Π.χ. μια εφαρμογή βιντεοδιασκέψεων όπου κάθε αποστολέας παράγει μια ροή δεδομένων RTP για την εικόνα/ βίντεο και μια για τον ήχο
- Οι χρονοσφραγίδες στα πακέτα RTP διασυνδέονται με την συχνότητα δειγματοληψίας ήχου και βίντεο
  - Όχι με τον πραγματικό χρόνο (wall-clock time)
- Κάθε πακέτο αναφοράς RTCP του αποστολέα περιέχει (για το πακέτο που έχει παραχθεί πιο πρόσφατα στο συγκεκριμένο ρεύμα δεδομένων RTP):
  - Χρονοσφραγίδα του πακέτου RTP
  - Τον πραγματικό χρόνο δημιουργίας του πακέτου (wall-clock time)
- Οι παραλήπτες μπορούν να χρησιμοποιούν αυτόν τον συσχετισμό για να συγχρονίσουν την αναπαραγωγή του ήχου και του βίντεο.

SIP: Session Initiation Protocol [RFC 3261]

Μακροπρόθεσμο «όραμα» του SIP:

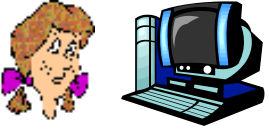
- ❑ Όλες οι τηλεφωνικές κλήσεις και οι βιντεοδιασκέψεις να πραγματοποιούνται μέσω του Internet.
- ❑ Οι χρήστες αναγνωρίζονται από τα ονόματά τους ή από τις e-mail διευθύνσεις τους, παρά από τον αριθμό του τηλεφώνου.
- ❑ Μπορείς να φτάσεις τον καλούμενο (αν το επιθυμεί), ανεξάρτητα με το που βρίσκεται, ανεξάρτητα από την IP συσκευή που χρησιμοποιεί.

Υπηρεσίες του SIP

- Εγκαθίδρυση μιας κλήσης
  - Παρέχει μηχανισμούς στον καλούντα να ειδοποιήσει τον καλούμενο ότι θέλει να εκκινήσει μια κλήση.
  - Παρέχει μηχανισμούς ώστε ο καλών και ο καλούμενος να συμφωνήσουν στο είδος του μέσου και την κωδικοποίηση που θα χρησιμοποιήσουν.
  - Παρέχει μηχανισμούς να τερματίζουν τις κλήσεις.
- Προσδιορισμός τρέχουσας διεύθυνσης IP του καλούμενου.
  - Απεικονίζει έναν μνημονικό identifier στην τρέχουσα διεύθυνση IP.
- Διαχείριση κλήσης
  - Προσθήκη νέων μέσων κατά την διάρκεια της κλήσης
  - Αλλαγή κωδικοποίησης κατά την διάρκεια της κλήσης
  - Πρόσκληση άλλων
  - Μεταφορά κλήσης και κλήση σε αναμονή

Εγκαθίδρυση κλήσης σε μια γνωστή διεύθυνση IP

Alice

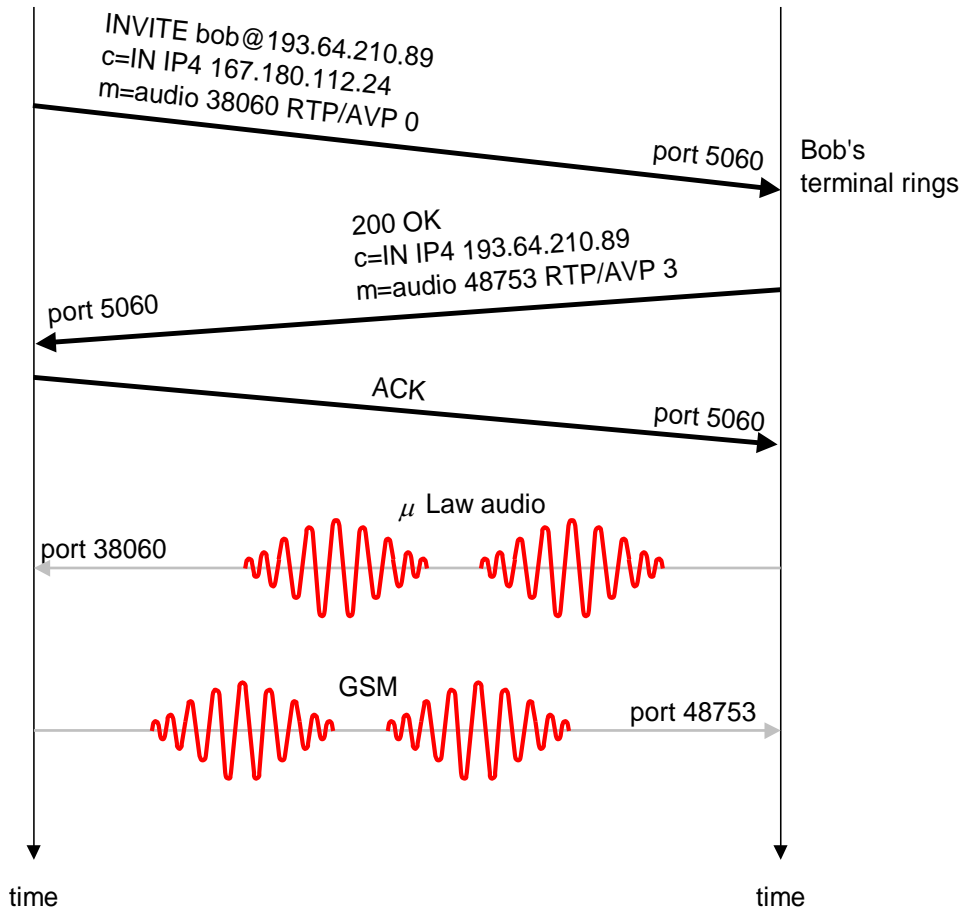

167.180.112.24

Bob

193.64.210.89

- Το μήνυμα SIP invite της Alice υποδεικνύει τον αριθμό θύρας της & την IP διεύθυνση της. Υποδεικνύει την μέθοδο κωδικοποίησης που προτιμά να λαμβάνει η Alice (PCM μ -law)

- Το μήνυμα 200 OK του Bob υποδεικνύει τον αριθμό θύρας του, την IP διεύθυνσή του & την προτιμώμενη μέθοδο κωδικοποίησης (GSM)

- Τα μηνύματα SIP μπορούν να σταλούν πάνω από TCP ή UDP. Ενώ RTP/UDP.
  - Προεπιλεγμένος αριθμός θύρας SIP: 5060.

Εγκαθίδρυση κλήσης (συνέχεια)

- Διαπραγμάτευση Codec:
  - Υποθέστε ότι ο Bob δεν διαθέτει τον κωδικοποιητή PCM μ-law.
  - Ο Bob θα απαντήσει με το μήνυμα 606 Not Acceptable Reply και μια λίστα κωδικοποιητών που δύναται να χρησιμοποιήσει.
  - Η Alice τότε μπορεί να στείλει ένα καινούργιο INVITE message, αναγγέλλοντας έναν κατάλληλο κωδικοποιητή.
- Απόρριψη κλήσης
  - Ο Bob μπορεί να απορρίψει μια κλήση απαντώντας ότι είναι "busy," "gone," "payment required," "forbidden".
- Τα μέσα μπορούν να μεταδοθούν μέσω του RTP ή άλλου πρωτοκόλλου.

Παράδειγμα μηνύματος SIP

```
INVITE sip:bob@domain.com SIP/2.0
Via: SIP/2.0/UDP 167.180.112.24
From: sip:alice@hereway.com
To: sip:bob@domain.com
Call-ID: a2e3a@pigeon.hereway.com
Content-Type: application/sdp
Content-Length: 885

c=IN IP4 167.180.112.24
m=audio 38060 RTP/AVP 0
```

Σημειώσεις:

- ❑ Σύνταξη όπως τα HTTP μηνύματα.
- ❑ sdp = session description protocol
- ❑ Call-ID: μοναδικό για κάθε κλήση.

- εδώ δεν γνωρίζουμε την IP διεύθυνση του Bob. Θα χρειαστούν ενδιάμεσοι SIP servers.
- η Alice στέλνει και λαμβάνει μηνύματα SIP χρησιμοποιώντας την προεπιλεγμένη θύρα 506.
- η Alice προσδιορίζει στην επικεφαλίδα Via ότι: ο πελάτης SIP στέλνει και λαμβάνει SIP μηνύματα μέσω UDP.

Μετάφραση ονομάτων και Θέση χρήστη

- ❑ Ο καλών επιθυμεί να καλέσει τον καλούμενο, όμως διαθέτει μόνο το όνομα του καλούμενου ή την e-mail διεύθυνσή του.
- ❑ Χρειάζεται να πάρει την διεύθυνση IP του host του καλούμενου:
  - Ο χρήστης μετακινείται
  - Πρωτόκολλο DHCP
  - Ο χρήστης έχει διάφορες IP συσκευές (PC, PDA, συσκευή αυτοκινήτου)
- ❑ Τα αποτελέσματα μπορεί να εξαρτώνται από:
  - Την ώρα της ημέρας (δουλειά, σπίτι)
  - Τον καλούντα (δεν θέλεις ο εργοδότης σου να σου τηλεφωνεί στο σπίτι σου)
  - Την κατάσταση του καλούμενου (κλήσεις στέλνονται στο φωνητικό ταχυδρομείο ενώ ο καλούμενος συνομιλεί με κάποιον άλλο).

SIP Registrar

- ❑ Μία λειτουργία του SIP server: **registrar**
- ❑ Όταν ο Bob ξεκινά τον πελάτη SIP, ο πελάτης στέλνει μήνυμα SIP REGISTER στον registrar server του Bob.

Μήνυμα Register:

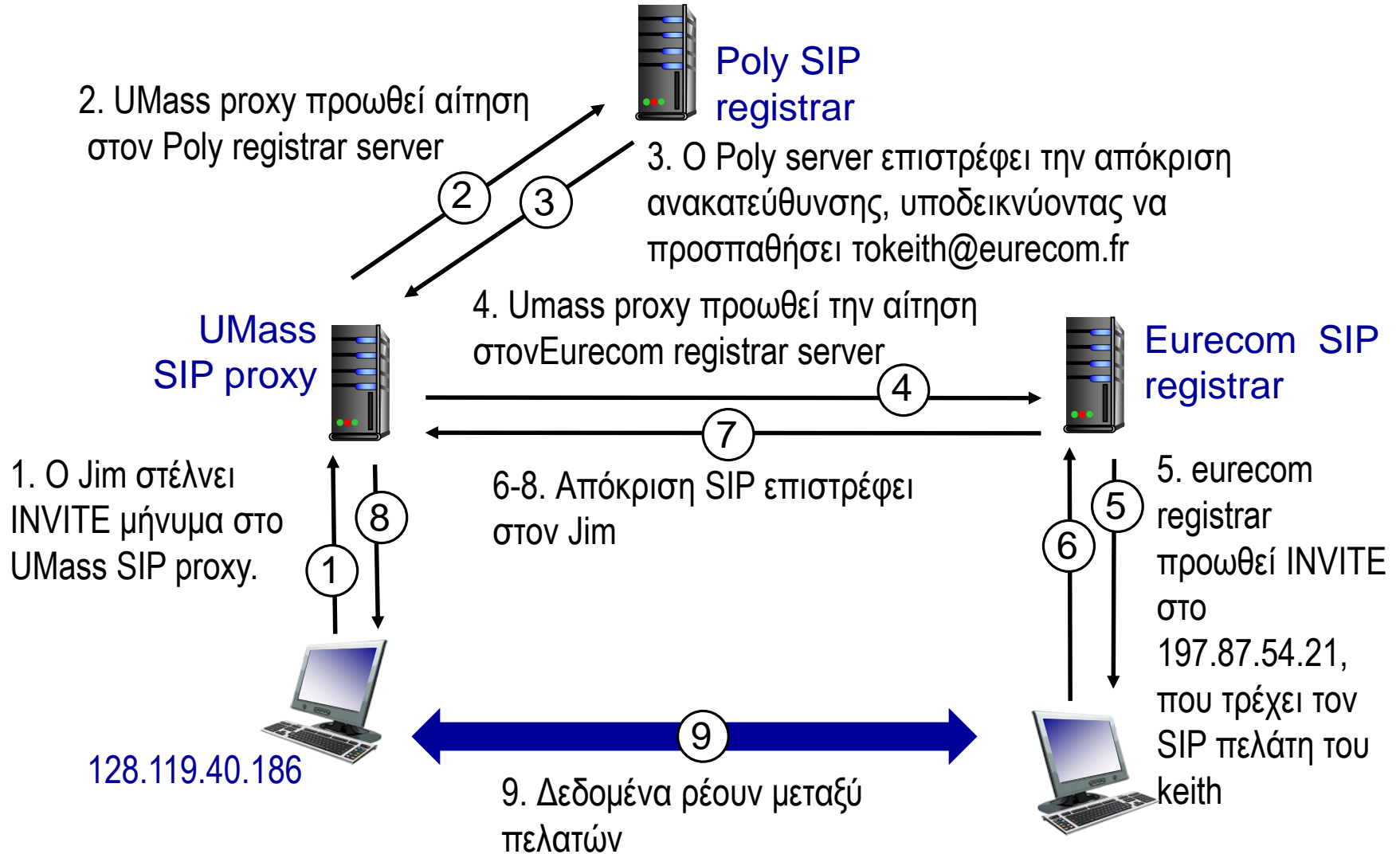
```
REGISTER sip:domain.com SIP/2.0  
Via: SIP/2.0/UDP 193.64.210.89  
From: sip:bob@domain.com  
To: sip:bob@domain.com  
Expires: 3600
```

SIP Proxy

- ❑ Άλλη μία λειτουργία του SIP server: **proxy**
- ❑ Η Alice στέλνει μήνυμα invite στον δικό της proxy server
  - Περιλαμβάνει την διεύθυνση sip:bob@domain.com
  - Ο Proxy server είναι υπεύθυνος για την δρομολόγηση των μηνυμάτων SIP στον καλούμενο, πιθανώς μέσω πολλών proxies
- ❑ Ο καλούμενος (Bob) στέλνει απάντηση (response) μέσω των ίδιων proxy servers.
- ❑ Ο proxy επιστρέφει το απαντητικό μήνυμα SIP στην Alice
  - Περιλαμβάνει την IP διεύθυνση του Bob.
- ❑ Ο proxy server είναι ανάλογος του τοπικού DNS server συν το TCP setup

Παράδειγμα

Ο jim@umass.edu κάνει κλήση στον keith@upenn.edu

Σύγκριση με το H.323

- Το H.323 είναι επίσης ένα πρωτόκολλο σηματοδότησης σε πραγματικό χρόνο, διαδραστικό
- Το H.323 είναι ένα πλήρες, κάθετα ενοποιημένο σύνολο (suite) πρωτοκόλλων για διασκέψεις πολυμέσων: σηματοδότηση, δήλωση, έλεγχος παραλαβής, μετάδοση και codecs.
- Το SIP είναι ένα μεμονωμένο συστατικό. Συνεργάζεται με το RTP, αλλά δεν απαιτεί την χρήση του. Μπορεί να συνδυαστεί με άλλα πρωτόκολλα και υπηρεσίες.
- Το H.323 αναπτύχθηκε από την ITU (τηλεφωνία).
- Το SIP αναπτύχθηκε από το IETF: δανείζεται πολλά στοιχεία από το HTTP. Το SIP έχει μια γεύση Web, ενώ το H.323 έχει μια γεύση τηλεφωνίας.
- Το SIP χρησιμοποιεί την αρχή **KISS** : *Keep it simple stupid!*

Δικτύωση Πολυμέσων: Διάρθρωση

7.1 Εφαρμογές δικτύωσης πολυμέσων

7.2 Ροή αποθηκευμένου βίντεο

7.3 Voice-over-IP

7.4 Πρωτόκολλα εφαρμογών συνομιλίας πραγματικού χρόνου: RTP, SIP

7.5 Υποστήριξη δικτύου για πολυμέσα

Υποστήριξη δικτύων για πολυμέσα

Approach	Granularity	Guarantee	Mechanisms	Complex	Deployed?
Making best of best effort service	All traffic treated equally	None or soft	No network support (all at application)	low	everywhere
Differentiated service	Traffic “class”	None of soft	Packet market, scheduling, policing.	med	some
Per-connection QoS	Per-connection flow	Soft or hard after flow admitted	Packet market, scheduling, policing, call admission	high	little to none

Διαστασιολόγηση δικτύων βέλτιστης προσπάθειας

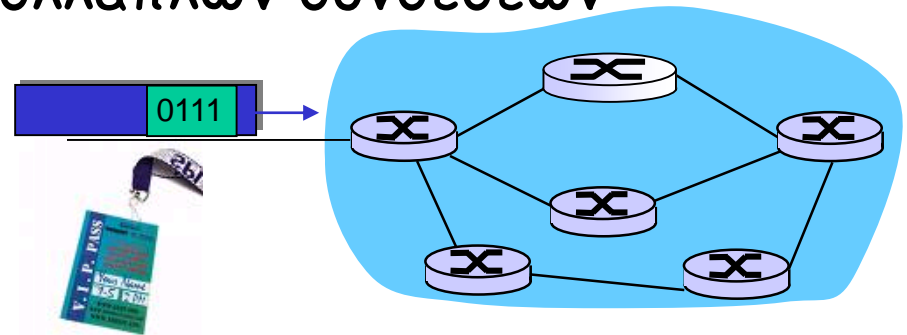
- **προσέγγιση:** δώσε αρκετή χωρητικότητα στη ζεύξη ώστε να μην υπάρξει συμφόρηση, τα δεδομένα πολυμέσων ρέουν χωρίς απώλειες ή καθυστερήσεις
  - χαμηλή πολυπλοκότητα για δικτυακούς μηχανισμούς (χρήση παρόντος δικτύου "βέλτιστης προσπάθειας")
  - υψηλό κόστος εύρους ζώνης
- **προκλήσεις:**
  - **διαστασιολόγηση δικτύου:** πόσο εύρος ζώνης είναι "αρκετό;"
  - **υπολογισμός ζήτησης δικτυακής κίνησης:** χρειάζεται για να καθορισθεί πόσο εύρος ζώνης είναι "αρκετό" (για τόση κίνηση)

Παροχή πολλαπλών κλάσεων υπηρεσίας

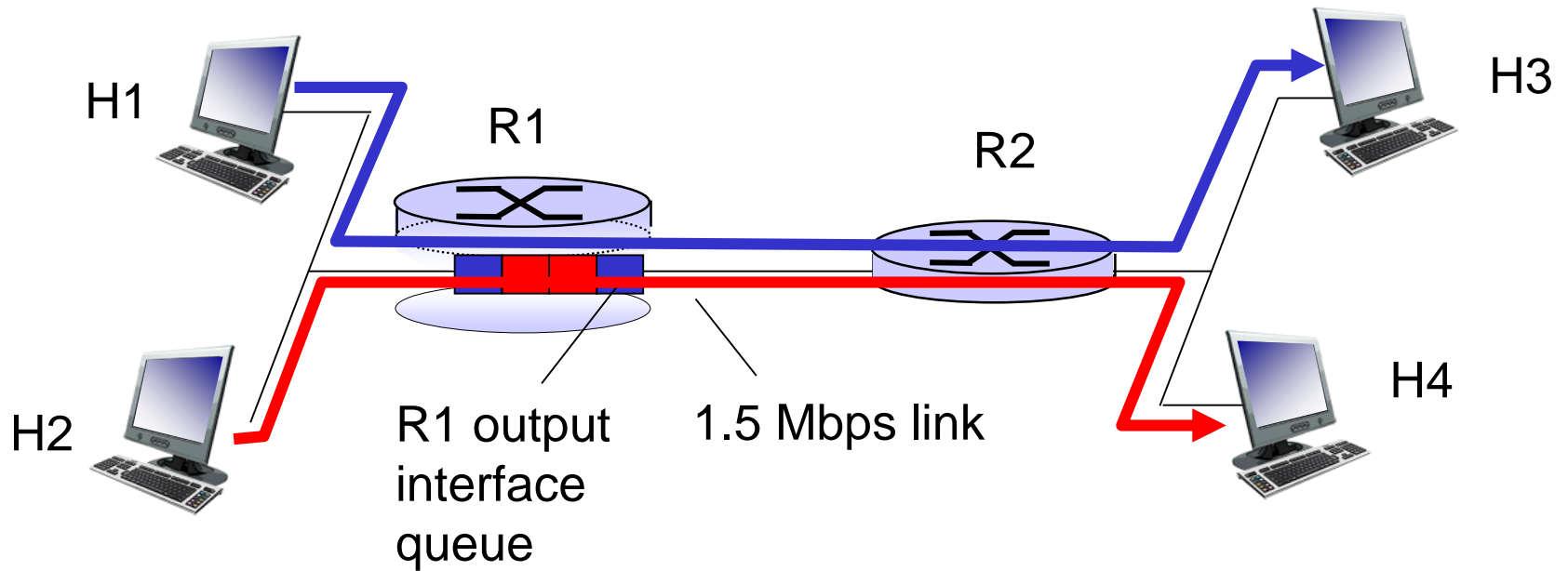
- Έως τώρα: "κάνουμε την βέλτιστη προσπάθεια"
  - ένα «μέγεθος» για όλα τα μοντέλα υπηρεσιών
- Εναλλακτική: πολλαπλές κλάσεις υπηρεσίας
  - διαμέριση κίνησης σε κλάσεις
  - το δίκτυο αντιμετωπίζει διαφορετικές κλάσεις κίνησης διαφορετικά (αναλογία: VIP έναντι κανονικής εξυπηρέτησης)
- Διακριτότητα: διαφοροποιημένη υπηρεσία μεταξύ πολλαπλών **κλάσεων**, όχι πολλαπλών συνδέσεων

□ Ιστορία:

ToS (Type of Service)bits

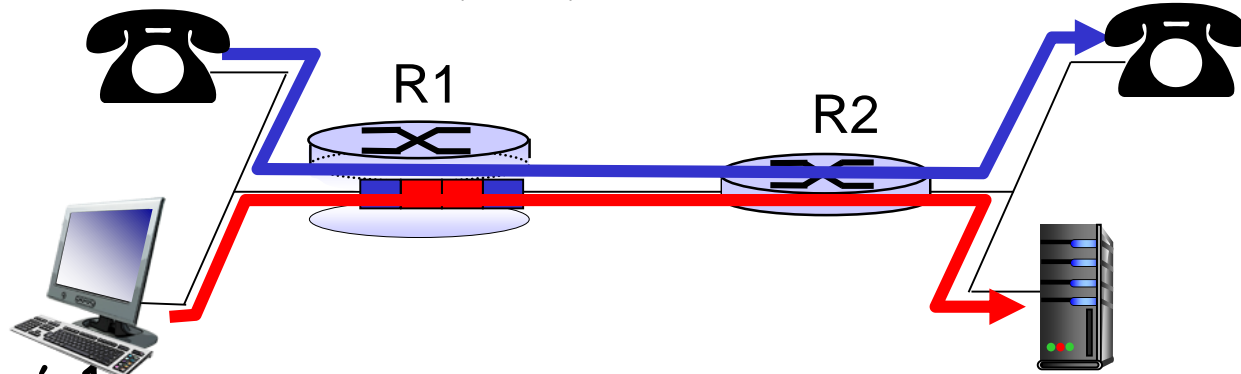

Πολλαπλές κλάσεις υπηρεσίας: σενάριο

Σενάριο 1: μίξη HTTP και VoIP

- Παράδειγμα: 1Mbps VoIP, HTTP διαμοιράζονται γραμμή 1.5 Mbps.
  - Ριπές από πακέτα HTTP μπορεί να προκαλέσουν συμφόρηση στον δρομολογητή, να προκαλέσουν απώλεια πακέτων ήχου
  - Θέλουμε να δώσουμε προτεραιότητα στην φωνή έναντι του HTTP

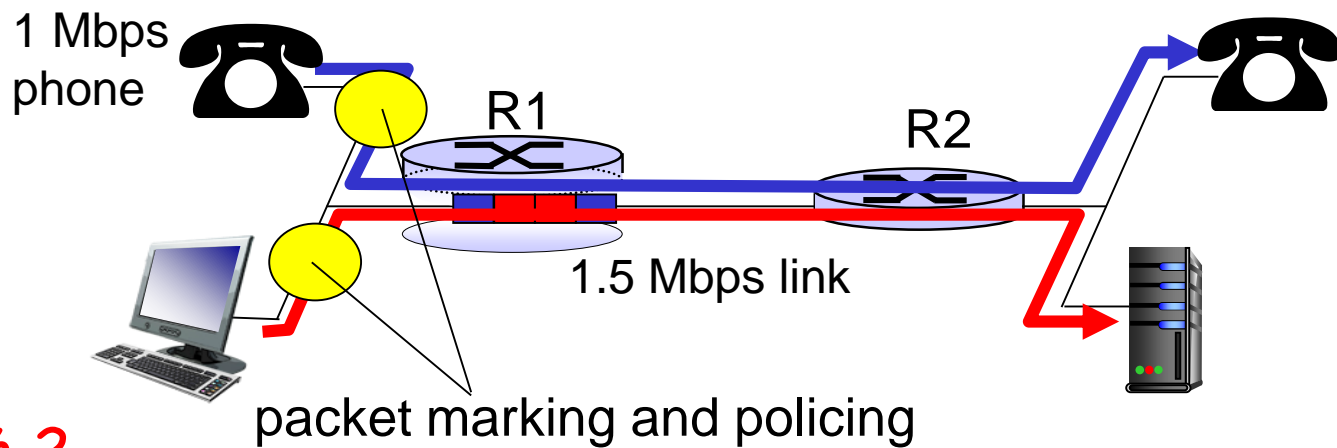
Αρχή 1

Χρειάζεται **κατηγοριοποίηση των πακέτων** για να μπορεί ο δρομολογητής να ξεχωρίζει τα πακέτα διαφορετικών κατηγοριών κίνησης;

Κατάλληλη πολιτική ώστε να τα αντιμετωπίζει ανάλογα

Αρχές παροχής εγγυήσεων QOS (συνέχεια)

- Τι γίνεται στην περίπτωση που οι εφαρμογές παρεκκλίνουν (το VoIP στέλνει με μεγαλύτερη ταχύτητα από αυτή που έχει δηλώσει);
  - αστυνόμευση: αναγκάζει την πηγή να συμμορφωθεί με την ταχύτητα που είχε δηλώσει
- “μαρκάρισμα” και “αστυνόμευση” στα άκρα του δικτύου:

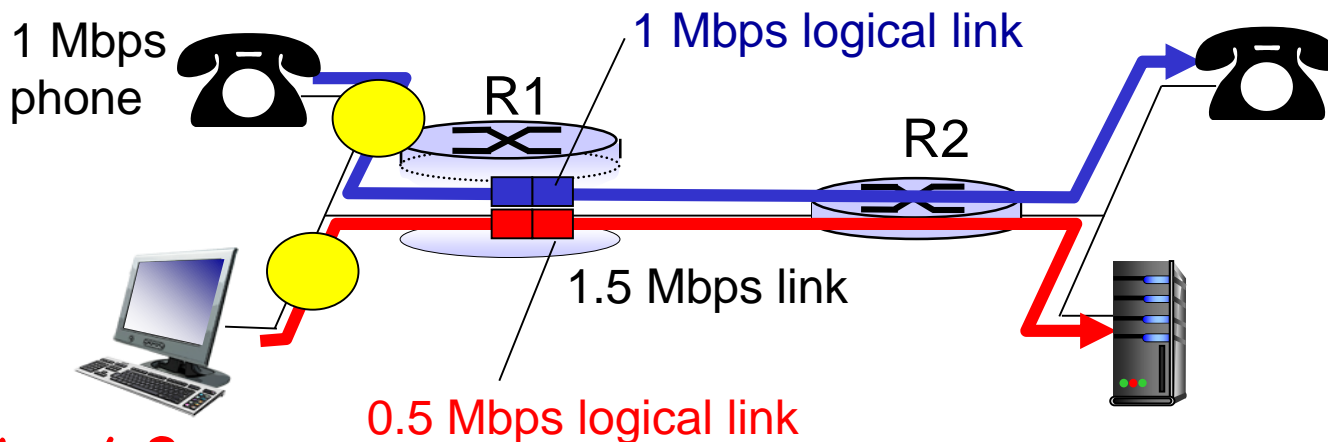

Αρχή 2

Παροχή προσασίας (απομόνωση) σε κάθε κατηγορία από τις υπόλοιπες.

Αρχές παροχής εγγυήσεων QOS (συνέχεια)

- Εκχώρηση σταθερής (αποκλειστικής) χωρητικότητας στις ροές: μη αποδοτική η χρήση των πόρων του δικτύου όταν οι ροές δεν απαιτούν σταθερή χωρητικότητα όλο τον χρόνο.

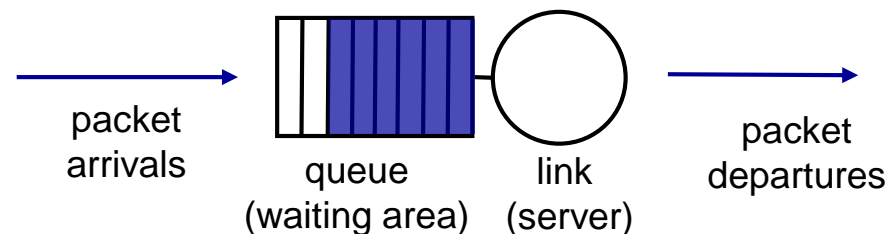

Αρχή 3

Παράλληλα με την απομόνωση, είναι επιθυμητό να χρησιμοποιούνται οι πόροι όσο πιο αποδοτικά γίνεται.

Μηχανισμοί Χρονοπρογραμματισμού και Αστυνόμευσης

- **Χρονοπρογραμματισμός:** επέλεξε το επόμενο πακέτο που θα σταλεί στην γραμμή
- **Προγραμματισμός FIFO (first in first out):** να σταλούν με την σειρά άφιξης στην ουρά
  - **Πολιτική απόρριψης:** αν το πακέτο φτάσει σε γεμάτη ουρά, ποιο να απορριφθεί;
    - **Απόρριψη ουράς (Tail drop):** απόρριψη του τελευταίου πακέτου
    - **Προτεραιότητες:** απόρριψη/διαγραφή βάσει προτεραιοτήτων
    - **Τυχαία:** απόρριψη/διαγραφή με τυχαία σειρά

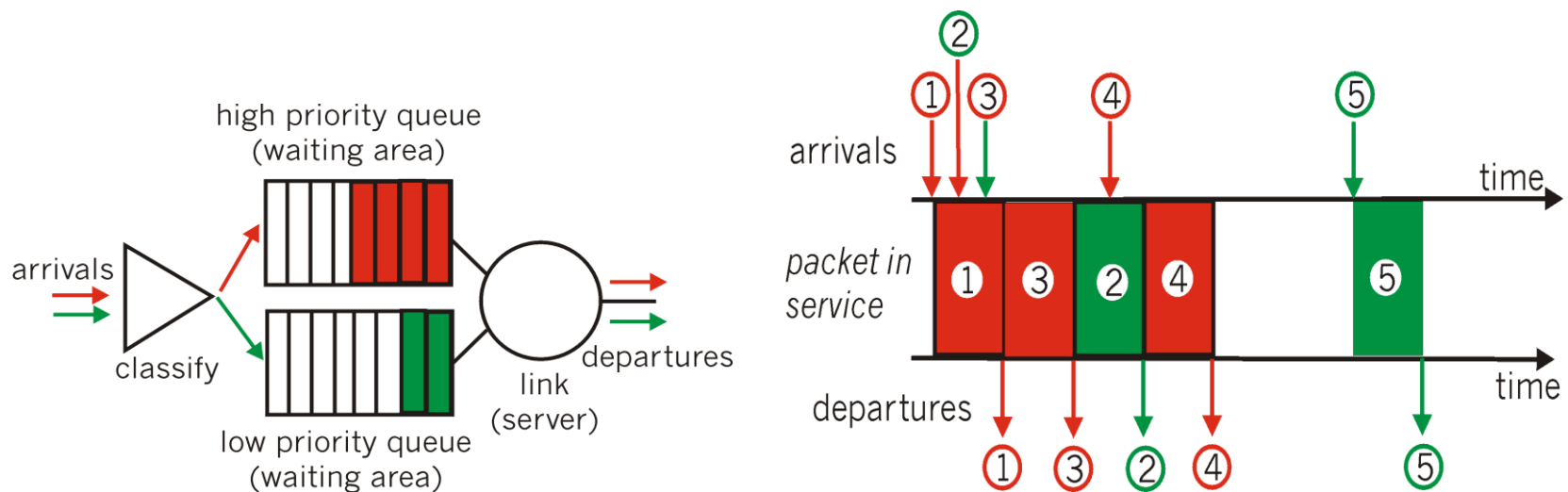

Πολιτικές προγραμματισμού: προτεραιότητες

Προγραμματισμός προτεραιοτήτων: μετάδοση πακέτων που βρίσκονται στην ουρά με την μεγαλύτερη προτεραιότητα

□ Πολλαπλές κλάσεις, με διαφορετικές προτεραιότητες

- Η κατηγοριοποίηση μπορεί να εξαρτάται από το «μαρκάρισμα» ή άλλες πληροφορίες της επικεφαλίδας, π.χ. IP πηγής/προορισμού, θύρες, κτλ...

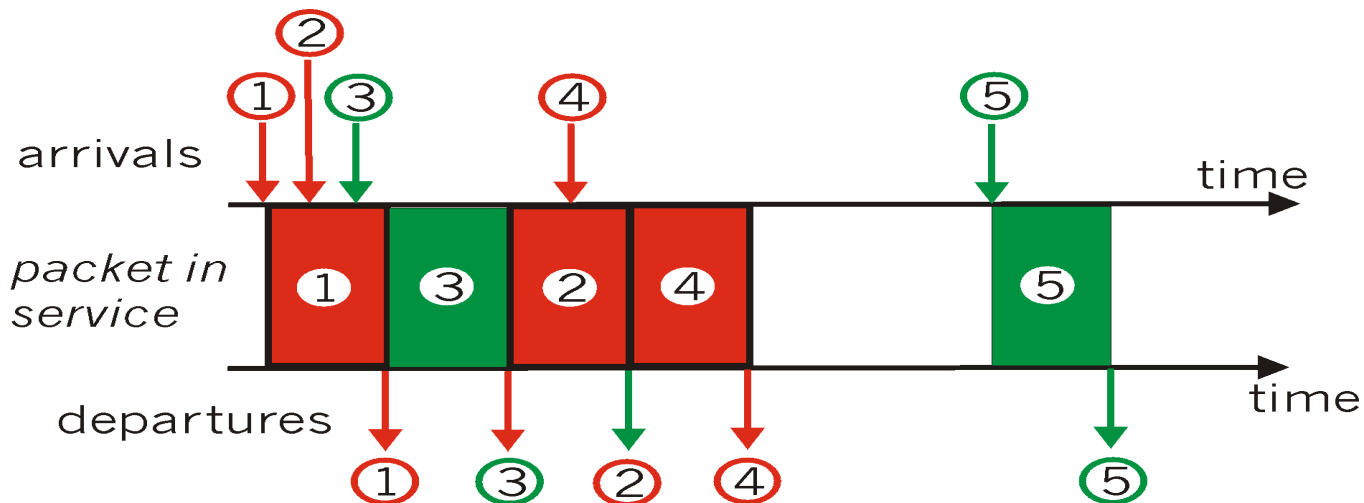

Πολιτικές χρονοπρογραμματισμού (συνέχεια)

Χρονοπρογραμματισμός round robin (εκ περιτροπής) :

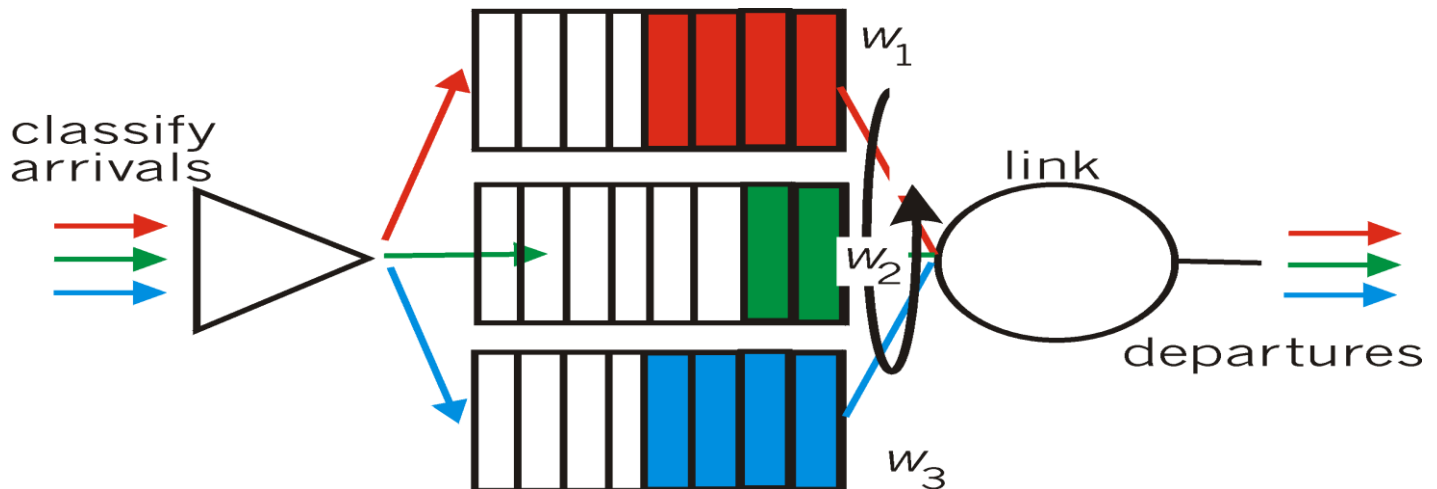
- Πολλαπλές κατηγορίες
- Κυκλική σάρωση των ουρών των κατηγοριών, εξυπηρετώντας ένα από κάθε κατηγορία (αν είναι δυνατό)

Πολιτικές χρονοπρογραμματισμού (συνέχεια)

Σταθμισμένα δίκαιη μεταχείριση (Weighted Fair Queuing):

- Γενικευμένο Round Robin
- Κάθε κατηγορία λαμβάνει σταθμισμένη ποσότητα υπηρεσίας σε κάθε κύκλο

Μηχανισμοί αστυνόμευσης

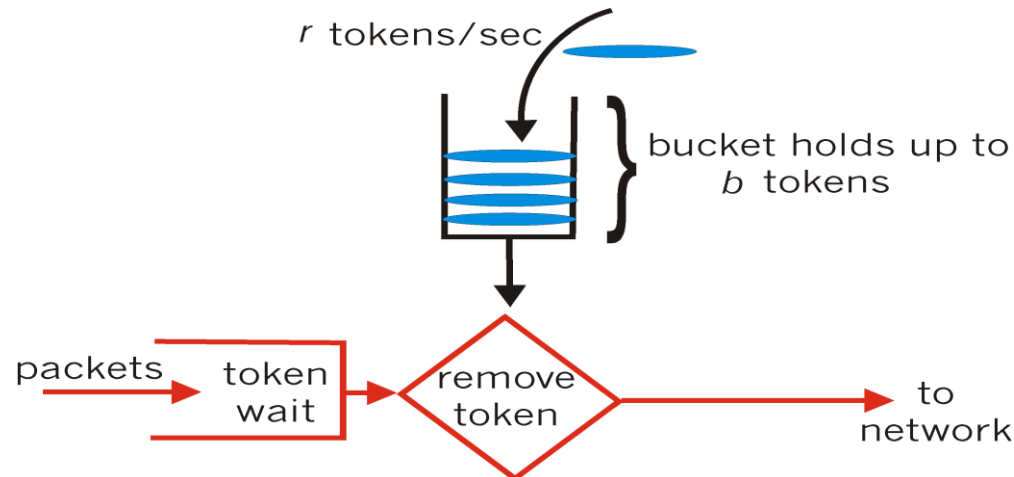
Στόχος : περιορισμός κίνησης ώστε να μην ξεπεράσει δηλωμένες παραμέτρους

Τρία κριτήρια που χρησιμοποιούνται συχνά:

- *Μέση ταχύτητα (μακροπρόθεσμα)*: πόσα πακέτα μπορούν να σταλούν στη μονάδα του χρόνου (μακροπρόθεσμα)
  - Κρίσιμη ερώτηση: ποιό είναι το μήκος του χρονικού διαστήματος;
  - 100 πακέτα/ δευτ. και 6000 πακέτα /λεπτό έχουν την ίδια μέση τιμή!
- *Μέγιστος ρυθμός*: π.χ., 6000 πκτ/λεπτό μέσο όρο, 1500 πκτ/δευτ. μέγιστο ρυθμό
- *Μέγεθος ριπής πακέτων* : μέγιστος αριθμός πακέτων που αποστέλλονται διαδοχικά (το ένα πίσω από το άλλο)

Μηχανισμοί αστυνόμευσης: υλοποίηση

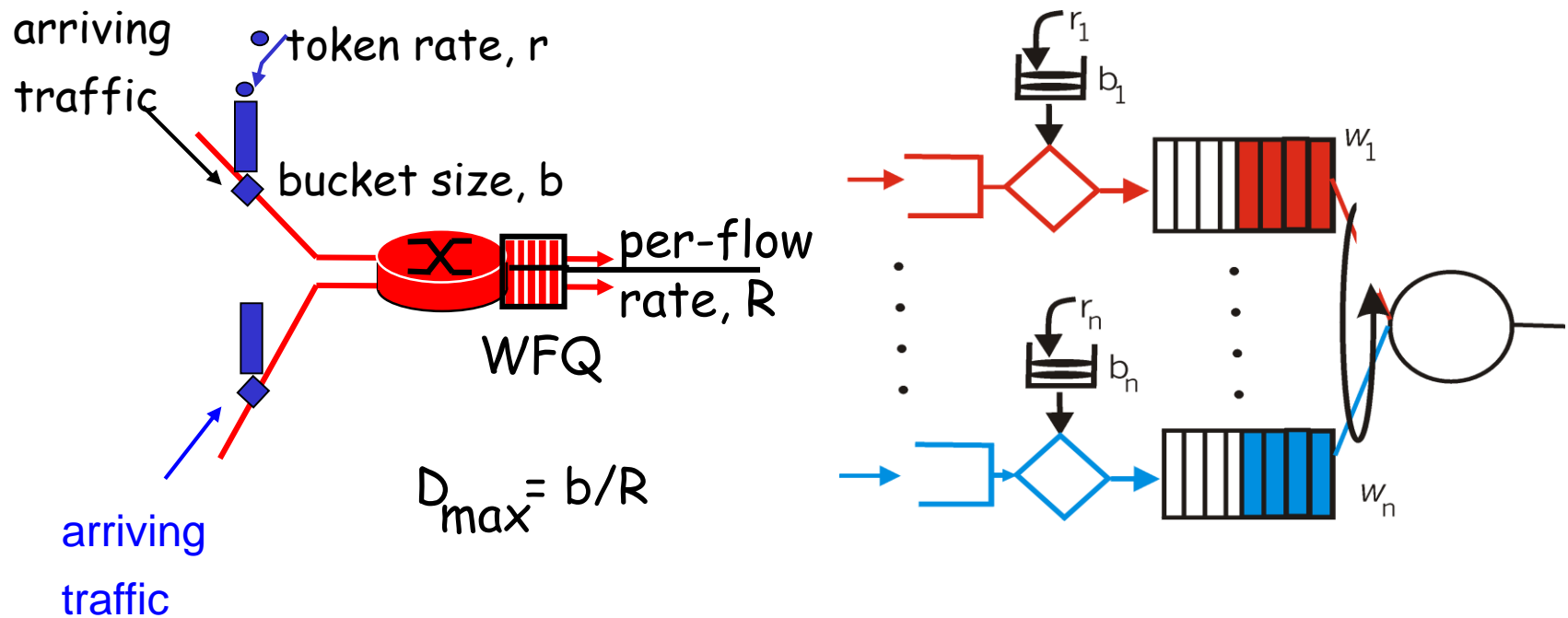
Δοχείο με κουπόνια (Token Bucket): περιορισμός της εισόδου σε συγκεκριμένο **πλήθος πακέτων** και **μέση ταχύτητα**.

- ❑ Το δοχείο μπορεί να κρατήσει b κουπόνια.
- ❑ Τα κουπόνια παράγονται με ρυθμό r κουπόνια/δευτ., εκτός αν το δοχείο είναι γεμάτο
- ❑ Σε μια χρονική περίοδο μήκους t , τα πακέτα που μπορούν να εισέλθουν είναι το πολύ $r t + b$

Μηχανισμοί αστυνόμευσης (συνέχεια)

- Δοχείο με κουπόνια (token bucket), WFQ συνδυάζονται για να προσφέρουν εγγυήσεις σχετικά με τη μέγιστη καθυστέρηση σε μια ουρά, π.χ., *QoS guarantee!*

Διαφοροποιημένες υπηρεσίες

- Θέλει “ποιοτικές” κλάσεις υπηρεσιών
  - συμπεριφέρεται ως «καλώδιο»
  - σχετική διαφοροποίηση υπηρεσιών: Platinum, Gold, Silver
- **Επεκτασιμότητα:** απλές λειτουργίες στον κορμό του δικτύου, λειτουργίες κλιμακούμενης πολυπλοκότητας στα τερματικά συστήματα
  - σηματοδοσία, δύσκολη η διατήρηση πληροφοριών κατάστασης για κάθε ροή δεδομένων ενός μεγάλου αριθμού ροών
- Δεν ορίζει συγκεκριμένες κατηγορίες υπηρεσιών, αλλά παρέχει τα λειτουργικά συστατικά για να δημιουργηθούν.

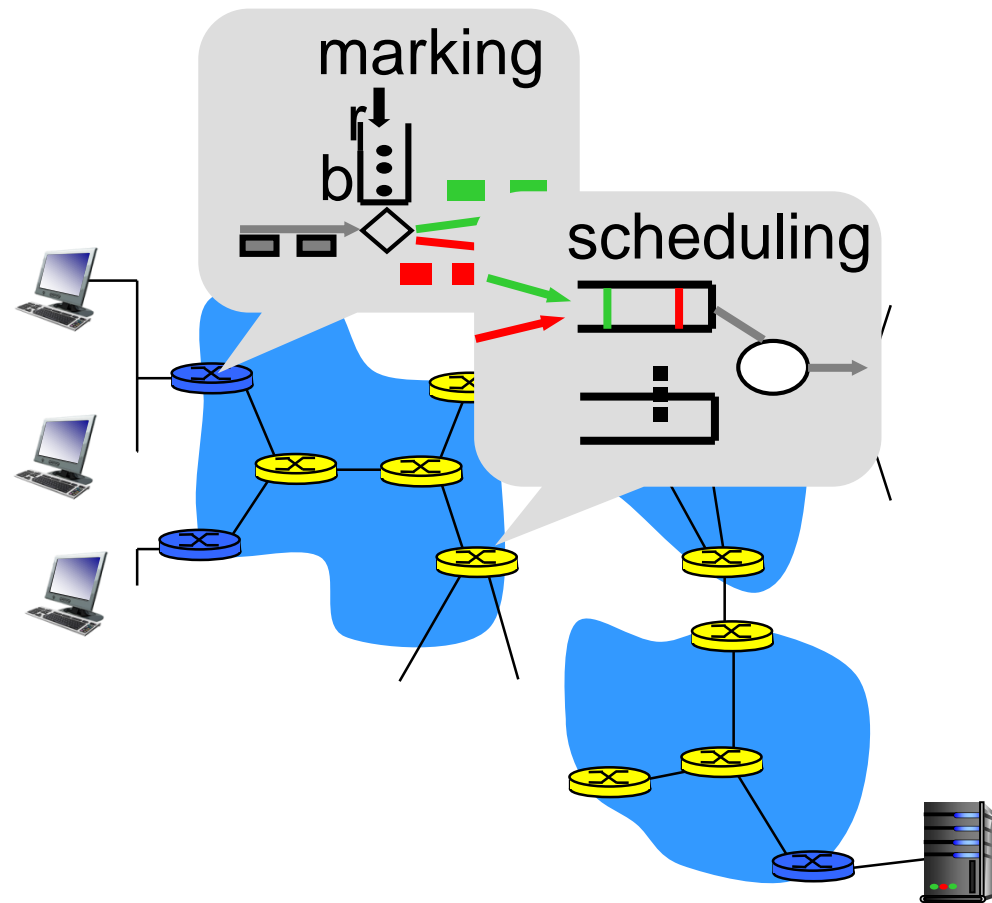
Η αρχιτεκτονική των Diffserv

Τερματικός δρομολογητής:

- Διαχείριση κίνησης **ανά ροή**
- μαρκάρει τα πακέτα ως **in-profile** και **out-profile**

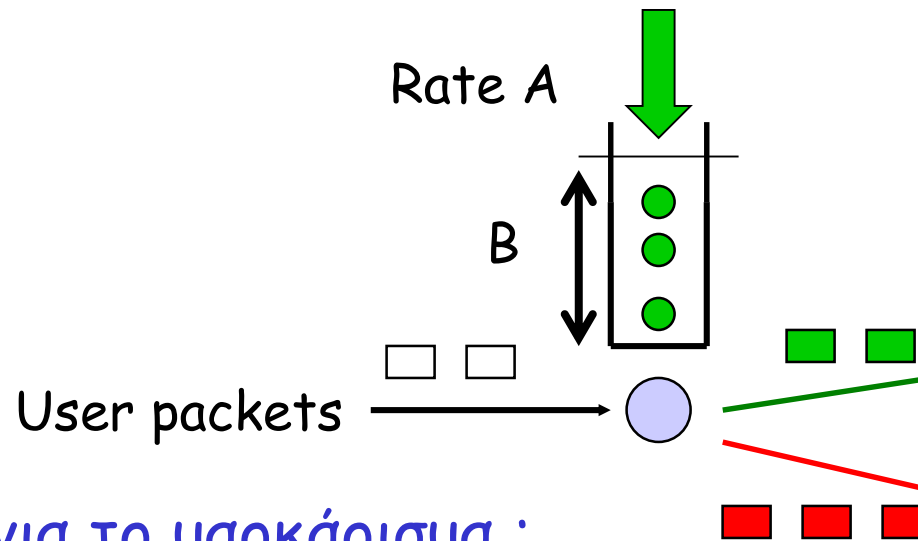
Δρομολογητής κορμού:

- Διαχείριση κίνησης **ανά κατηγορία**
- Η ενταμίευση και ο προγραμματισμός βασίζονται στο **μαρκάρισμα** στην περίμετρο
- Προτίμηση στα **in-profile** πακέτα έναντι των **out-profile** πακέτων

Μαρκάρισμα δρομολογητή στην περίμετρο (edge-router)

- **profile**: προ-συμφωνημένη ταχύτητα A , μέγεθος bucket B
- Το μαρκάρισμα των πακέτων στην περίμετρο βασίζεται σε προφίλ **ανά ροή**

Πιθανή χρήση για το μαρκάρισμα :

- μαρκάρισμα ανά κατηγορία: πακέτα διαφορετικών κατηγοριών μαρκάρονται διαφορετικά
- μαρκάρισμα μέσα σε κάθε κατηγορία: οι ροές που συμμορφώνονται μαρκάρονται διαφορετικά από αυτές που δεν συμμορφώνονται

Diffserv μαρκάρισμα πακέτων

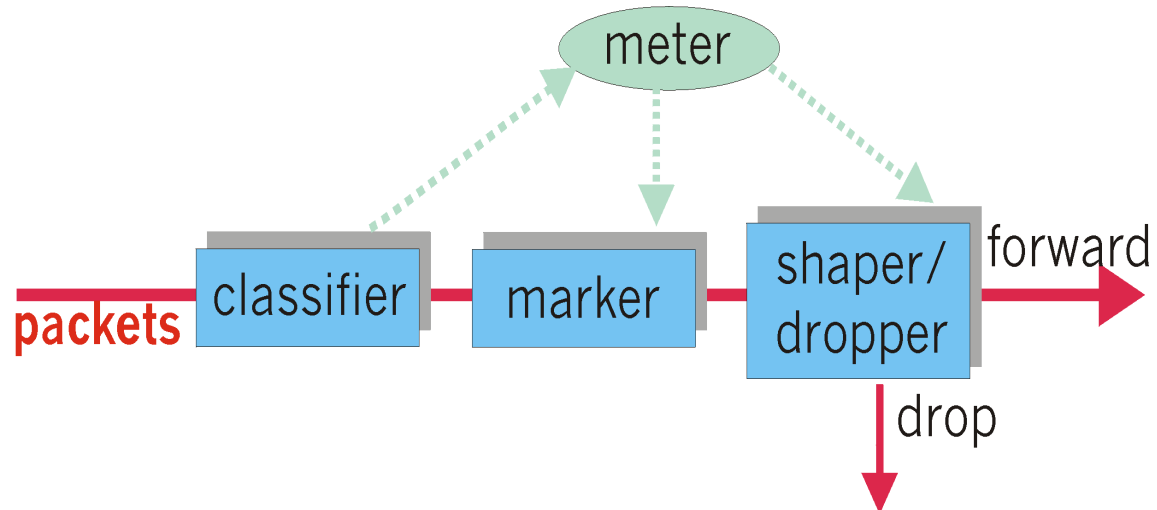
- Το πακέτο «μαρκάρεται» στο πεδίο Type of Service (TOS) στο IPv4, και στο πεδίο Traffic Class στο IPv6
- Το 6 bits υπό-πεδίο (Differentiated Service Code Point, DSCP) καθορίζει το PHB που θα πάρει το πακέτο
- 2 bits δεν χρησιμοποιούνται επί του παρόντος.

Κατηγοριοποίηση, διατήρηση

Μπορεί να είναι επιθυμητό να περιορίζεται η ταχύτητα με την οποία «εισέρχονται» στο δίκτυο τα πακέτα μίας συγκεκριμένης κατηγορίας:

- ❑ Ο χρήστης δηλώνει το προφίλ κίνησης (π.χ., ταχύτητα, μέγεθος ριπής πακέτων)
- ❑ Η κίνηση μετριέται, προσαρμόζεται όταν δεν συμμορφώνεται

Πρώθηση (Per-hop Behavior - PHB)

- ❑ Το PHB έχει ως αποτέλεσμα διαφορετική εξωτερικά παρατηρούμενη συμπεριφορά πρώθησης (measurable)
- ❑ Το PHB δεν υπαγορεύει τους μηχανισμούς που θα χρησιμοποιηθούν για να εξασφαλιστεί η απαιτούμενη PHB συμπεριφορά απόδοσης
- ❑ Παραδείγματα:
  - Η κατηγορία υπηρεσίας A λαμβάνει το $x\%$ από το συνολικό εύρος ζώνης της σύνδεσης μέσα σε κάποιο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα
  - Τα πακέτα της κατηγορίας A στέλνονται πριν από τα πακέτα της κατηγορίας B

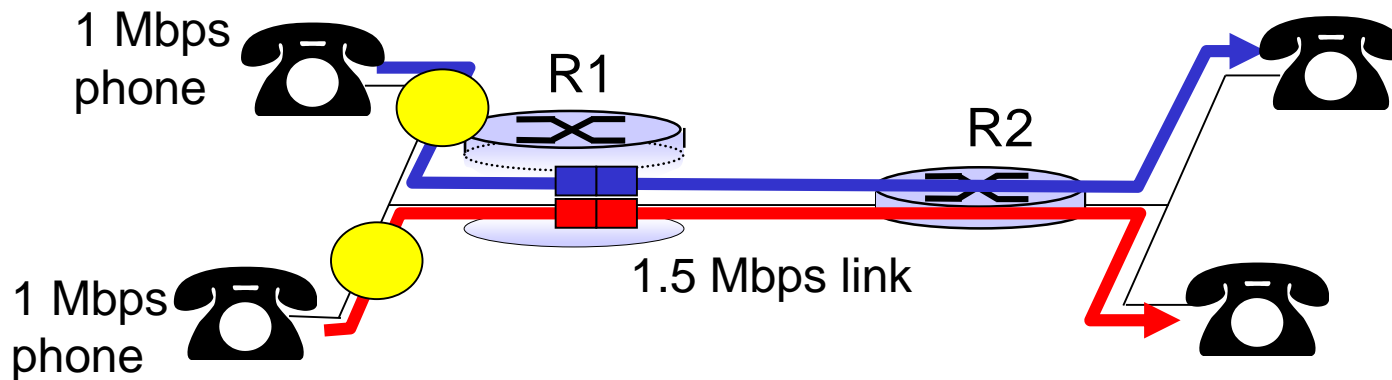
Προώθηση (PHB)

Η ανάπτυξη του PHB:

- **Ανεμπόδιστη προώθηση:** η ταχύτητα αναχώρησης των πακέτων μιας κατηγορίας από έναν δρομολογητή πρέπει να ισούται ή να υπερβαίνει μια προκαθορισμένη τιμή.
  - Παρέχει σε μια κατηγορία το ισοδύναμο μιας σύνδεσης με ελάχιστο εγγυημένο εύρος ζώνης.
- **Εγγυημένη προώθηση:** 4 κατηγορίες κίνησης
  - Σε κάθε κατηγορία παρέχεται κάποιο ελάχιστο εύρος ζώνης.
  - Σε κάθε κατηγορία υπάρχουν 3 υποκατηγορίες «προτίμησης για απόρριψη» (drop preference).

Εγγυήσεις QoS ανά σύνδεση

- **βασικό γεγονός της ζωής:** δεν μπορεί να υποστηρίξει απαιτήσεις κίνησης που υπερβαίνουν τη χωρητικότητα της ζεύξης

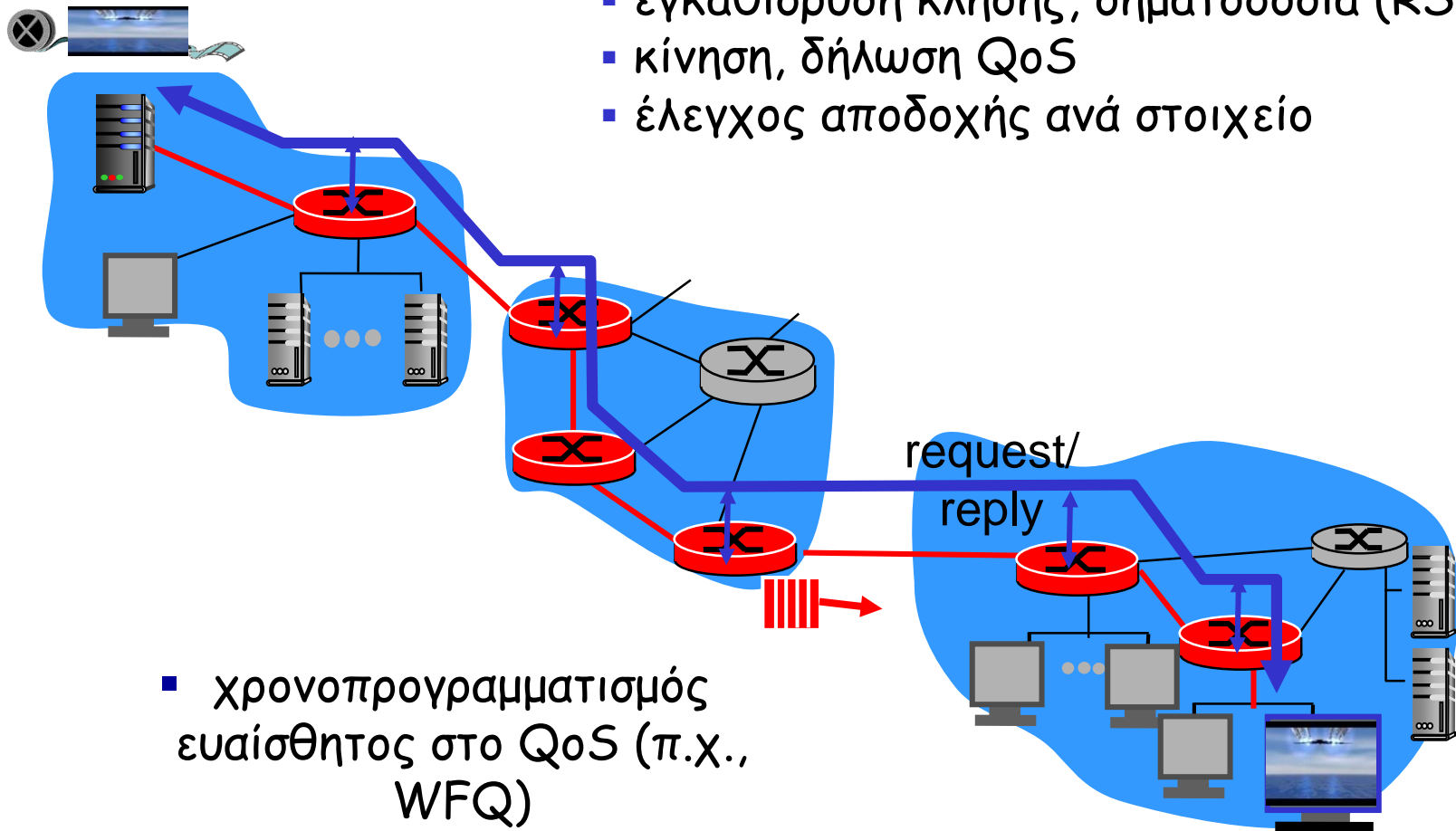
Αρχή 4

αποδοχή κλήσης: η ροή δηλώνει τις ανάγκες της, το δίκτυο μπορεί να μπλοκάρει την κλήση (π.χ. σήμα κατειλημμένο) αν δεν μπορεί να εξυπηρετήσει τις ανάγκες

Σενάριο εγγυημένου QoS

□ δέσμευση πόρων

- εγκαθίδρυση κλήσης, σηματοδότηση (RSVP)
- κίνηση, δήλωση QoS
- έλεγχος αποδοχής ανά στοιχείο

- χρονοπρογραμματισμός ευαίσθητος στο QoS (π.χ., WFQ)

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδεια Χρήσης

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών,
Μεράκος Λάζαρος 2014. «Δίκτυα Επικοινωνιών ΙΙ. Ενότητα 4:
Δικτύωση Πολυμέσων». Έκδοση: 1.01. Αθήνα 2014.
Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<http://opencourses.uoa.gr/courses/DI15>

Χρηματοδότηση

- ❑ Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- ❑ Το έργο «**Ανοικτά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- ❑ Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ